

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Michaela Zajícová

Dějiny českého středního školství v Šumperku se zaměřením
na gymnázium

Olomouc 2022

vedoucí práce: PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Šumperku dne 20. 4. 2022

Michaela Zajícová

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Pavlu Kopečkovi, Ph.D. za vstřícný přístup a odborné vedení práce.

Děkuji zaměstnankyním Městské knihovny T. G. Masaryka Šumperk a Mgr. Dimitrisi Atanasiadisovi, Ph.D. ze Státního okresního archivu Šumperk za ochotu a poskytnutí materiálů potřebných ke zpracování této práce.

OBSAH

Úvod	5
1 Město Šumperk	6
1.1 Charakteristika města	6
1.2 Stručná historie města	6
2 České střední školství v Šumperku	10
2.1 I. střední škola Šumperk (I. měšťanská škola chlapecká).....	10
2.2 II. střední škola Šumperk (II. měšťanská škola dívčí).....	12
3 Vývoj současných středních škol v Šumperku	14
3.1 Střední zdravotnická škola	14
3.2 Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola	17
3.3 Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky	20
3.4 Střední odborná škola	21
3.5 Střední škola řemesel	23
4 Gymnázium Šumperk	26
4.1 Založení Gymnázia Šumperk	26
4.2 Situace učitelského sboru v prvních letech Gymnázia Šumperk a cesta k vlastní budově školy	28
4.3 Gymnázium Šumperk v letech 1920-1938	30
4.4 Gymnázium Šumperk v letech 1938-1945.....	35
4.5 Gymnázium Šumperk v letech 1945-1953.....	36
4.6 Gymnázium Šumperk v letech 1953-1968.....	37
4.7 Gymnázium Šumperk v letech 1968-1989	39
4.8 Gymnázium Šumperk v letech 1989-2022.....	41
4.9 Vzpomínky absolventů Gymnázia Šumperk	42
Závěr	44
Seznam zkratk	45
Seznam literatury a pramenů	46
Seznam příloh	52

Úvod

Školství ve městě Šumperk, konkrétně šumperské Gymnázium, na kterém jsem čtyři roky studovala, do značné míry ovlivnilo můj život. Zájem poznat historii mého rodného města a jeho škol byl jedním z důvodů pro výběr tématu Dějiny českého středního školství v Šumperku se zaměřením na gymnázium.

Cílem bakalářské práce je poskytnout náhled na dějinný vývoj českého středního školství v Šumperku od jeho prvopočátků až do současnosti. Existuje několik publikací, které se zabývají městem Šumperk a jeho historií, školství je však většinou věnována pouhá část práce či samostatná kapitola. Bakalářská práce by měla tento problém pomoci vyřešit a sloužit tak jako přehledné zpracování vývoje českých středních škol v Šumperku.

K vyhotovení práce bude zapotřebí čerpat z výše zmíněných publikací, dobových článků či příspěvků ze sborníků, školních almanachů vydaných k výročí založení škol a především z archivních materiálů, kterými jsou školní kroniky a výroční zprávy za jednotlivé školní roky.

První kapitola je zaměřena na samotné město Šumperk, na jeho charakteristiku a stručný vývoj. V druhé kapitole nalezneme vývoj školství od německého k českému s důrazem na I. střední školu a II. střední školu v Šumperku. Třetí kapitola se věnuje jednotlivým středním školám, které můžeme v současnosti v Šumperku nalézt, jejich vývoji od zrodu až do dnešních dní. Poslední nejobsáhlejší čtvrtá kapitola se zabývá Gymnaziem Šumperk a jeho bohatou více než stoletou historií.

1 Město Šumperk

1.1 Charakteristika města

Město Šumperk se nachází v Olomouckém kraji na severu Moravy. Bývalé okresní město ležící v Šumperské kotlině je ze severu obklopeno Hanušovickou vrchovinou a z jihu Hraběšickou a Úsovskou vrchovinou.¹ Městem protéká řeka Desná (Děsná, řečeno místními), a potok Temenec, který se zde slévá s Bratrušovským potokem. Průměrná nadmořská výška města je 315 m n. m.²

Původ názvu města najdeme v německém pojmenování Schönberg, což v překladu znamená krásný vrch. Severomoravští Češi používali název Šumberk, ze kterého se vyvinula dnešní podoba Šumperk.³ Město Šumperk bývá pro svoji geografickou polohu na úpatí Hrubého Jeseníku nazýváno jako „město v podhůří Jeseníků“ či „brána k Jeseníkům“.⁴

Po oddělení obcí Dolní Studénky, Nový Malín, Rapotín, Vikýřovice a dalších je součástí katastrálního území města Šumperka pouze bývalá osada Temenice. Město Šumperk představuje průmyslové, kulturní i sportovní centrum regionu a pro napojení na železniční trať Olomouc-Praha, Šternberk-Olomouc či Hanušovice-Jeseník je i důležitým dopravním uzlem.⁵ Počet obyvatel města Šumperka byl ke dni 31. prosince 2021 24 905.⁶

Mezi historické památky města Šumperk řadíme Zámek, který v 16. století sloužil jako panské sídlo Žerotínů, náměstí Míru s radnicí z roku 1911, Morový sloup z roku 1719, Geschaderův dům, kostel sv. Barbory, kostel Zvěstování Panny Marie, Šumperské divadlo či Vlastivědné muzeum Šumperk.⁷

1.2 Stručná historie města

Na prvotní osídlování území Šumperska v mladší době bronzové a příchod

¹ JANÍČEK, Karel. *Šumperk*. Praha: Pressfoto, 1985, s. 5.

² MELZER, Miloš. *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1993, s. 462. ISBN 80-85083-02-7.

³ BŘEZINA, Jan. *Šumperský okres, staroměstský okres, vízmberský okres*. Brno: Garn, 2019, s. 15.

⁴ MELZER, Miloš. *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1993, s. 461-462. ISBN 80-85083-02-7.

⁵ Tamtéž.

⁶ Český statistický úřad. *Statistický bulletin – Olomoucký kraj – 1. až 4. čtvrtletí 2021* [online]. [cit. 8.4.2022]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/141885129/33009721q4d12.pdf/35ae10b3-dad3-4422-8483-d0f6f9e5206c?version=1.3>.

⁷ JANÍČEK, Karel. *Šumperk*. Praha: Pressfoto, 1985, s. 59-61.

Slovanů na severní Moravu na přelomu 12. a 13. století navázala rozsáhlá kolonizace území kolonisty ze Slezska v sedmdesátých letech 13. století.⁸ V té době bylo založeno město Šumperk jako nové středisko zeměpanské oblasti, která se oddělila od úsovského celku.⁹ Prvním zeměpanským správcem byl Jeneč ze Šumperka. Na slibný rozvoj ukazuje i založení dominikánského řádu v Šumperku. Za správy staročeských pánů z Lipé město získalo v roce 1340 horní právo. Do konce 14. století bylo městu uděleno právo odúmrtí, právo mílové a 68 občanům právo vařit pivo, čímž se město stalo centrem severní Moravy téměř na úrovni královských měst.¹⁰

V 15. století pozorujeme vývoj města přes husitské panství, výstavbu radnice, kamenných domů a kašny na náměstí, ustavování řemeslnických cechů až po první vzpuru poddaných proti vrchnosti na severní Moravě, konkrétně proti Jiřímu staršímu Tunklovi z důvodu velkého útisku poddaných.¹¹

Nejvýznamnějším rodem v historii města se stal rod pánů ze Žerotína. Po Janovi ze Žerotína správu města převzal jeho syn Petr, který již od roku 1497 vystupoval jako pán na Šumperku. Petr město Šumperk v roce 1504 koupil, a stal se tak jeho dědičným majitelem. Za Petrova působení došlo k přebudování gotického hrádku do dnešní podoby na pozdně gotický zámek se znaky rané renesance. Do dnešních dní jsou také částečně zachovány mohutné kamenné hradby, které byly obehnané kolem města. Město se rozvíjelo prostřednictvím řemesel a obchodního podnikání. V Šumperku v polovině 16. století působily cechy koželužský, ševcovský, soukenický, plátenický, kožišnický, pekařský, řeznický a krejčovský a řemesla zámečnické, kovářské, bednářské a kovotepecké. Zpracování lnu a prodej šumperských pláten daleko za hranice severní Moravy představovaly jeden z hlavních příjmů města.¹²

Ferdinand I. Šumperk roku 1562 prohlásil královským komorním městem a znak města dostal svoji nynější podobu – na červeném štítu jsou umístěny dvě stříbrné věže spojené stříbrnou hradbou s mříží, na obou věžích písmeno F, uprostřed se nachází štít s černou orlicí ve zlatém poli a stříbrným parohem v modrém poli. I přes dvě velké morové rány na konci 16. století, při kterých zemřelo více

⁸ JANÍČEK, Karel. *Šumperk*. Praha: Pressfoto, 1985, s. 6-7.

⁹ SPURNÝ, František. *700 let města Šumperka – 1276-1976*. Šumperk: Městský národní výbor v Šumperku, 1976, s. 8.

¹⁰ JARMAROVÁ, Hana. *Šumperk*. Praha - Litomyšl: Paseka, 2009, s. 5. ISBN 978-80-7185-952-9.

¹¹ JANÍČEK, Karel. *Šumperk*. Praha: Pressfoto, 1985, s. 11-14.

¹² SPURNÝ, František. *700 let města Šumperka – 1276-1976*. Šumperk: Městský národní výbor v Šumperku, 1976, s. 15-17.

než 2 000 obyvatel, žilo roku 1600 ve městě přes 2 000 obyvatel.¹³ 17. století se neslo ve znamení mnoha pohrom. Město se pro účast na stavovském povstání dostalo v roce 1622 do vlastnictví Lichtenštejnů, ve čtyřicátých letech 17. století za doby třicetileté války bylo město pobořeno a vydrancováno švédskými vojáky, požár roku 1669, který zničil celé vnitřní město a předměstí s 244 domy a zapříčinil tak, že se z renesančního a gotického Šumperka nezachovalo téměř nic.¹⁴

Hrůzné období čarodějnických inkvizičních procesů v letech 1679-1694 v čele s Franzem Heinrichem Bobligem z Edelstadtu (Zlaté Hory) si v Šumperku vyžádaly 48 obětí včetně šumperského faráře a děkana Kryštofa Aloise Lautnera, který se procesy snažil zastavit, avšak byl v roce 1685 v Mohelnici upálen.¹⁵

Během probíhající průmyslové revoluce byla v Šumperku roku 1764 založena první manufaktura na výrobu vlněného plyše. Následovala Klapperothova manufaktura na výrobu manšestru a dušestru, manufaktury Wagnerova a Oberleithnerova na výrobu plátna a další. Vybudování císařské silnice mezi Opavou a Hradcem Králové roku 1840, železniční tratě Praha – Olomouc se stanicí v Zábřehu roku 1845 a šumperského nádraží roku 1871 značně přispělo k distribuci zboží.¹⁶

Vytvoření samostatné Československé republiky v roce 1918 znamenalo výrazné posílení české menšiny ve městě. Vznikl český Národní výbor, správy města se ujal český vládní komisař, byly zakládány české spolky – Jednota Československé obce legionářské, Sokol či Národní jednota pro severovýchodní Moravu, jenž bránila česká menšinová práva, především v oblasti školství. Radikálnost německých nacionalistických stran ve třicátých letech vyvrcholila 8. října roku 1938 příchodem wehrmachtu do města a 10. listopadu 1938 uspořádáním pogromu na místní Židy.¹⁷

Po osvobození Šumperka Rudou armádou dne 8. května 1945 se do města začalo vracet české obyvatelstvo, bylo obnoveno gymnázium, začaly se zakládat české střední školy, vzniklo Severomoravské divadlo.¹⁸ V rámci budování socialismu v dalších letech

¹³ SPURNÝ, František. Dějiny Šumperka v datech. In: *Šumperk: město a jeho obyvatelé: Ke 100. výročí založení muzea v Šumperku*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1996, s. 7-24.

¹⁴ MELZER, Miloš. *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1993, s. 463-464. ISBN 80-85083-02-7.

¹⁵ SPURNÝ, František a kol. *Vlastivědná příručka šumperského okresu*. Šumperk: Okresní pedagogické středisko v Šumperku, 1983, s. 50.

¹⁶ JARMAROVÁ, Hana. *Šumperk*. Praha - Litomyšl: Paseka, 2009, s. 18-19, s. 21. ISBN 978-80-7185-952-9.

¹⁷ Tamtéž, s. 27-29.

¹⁸ MELZER, Miloš. *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1993, s. 466- ISBN 80-85083-02-7.

ve městě vznikala panelová sídliště a rozvíjely se podniky a závody – Pramet, ČSD dílny, Moravolen, Metra.¹⁹

V roce 1976 město Šumperk oslavilo 700 let své existence. 24. listopadu 1990 se konaly první polistopadové svobodné obecní volby.²⁰ Od roku 1998 se na začátku června každoročně konají Slavnosti města Šumperka, které připomínají Šumperský sněm z roku 1490, kdy byla na zámku v Šumperku během sjezdu moravských a slezských stavů přijata kandidatura Vladislava Jagellonského na českého krále.²¹

¹⁹ JANÍČEK, Karel. *Šumperk*. Praha: Pressfoto, 1985, s. 40-43.

²⁰ SPURNÝ, František. Dějiny Šumperka v datech. In: *Šumperk: město a jeho obyvatelé: Ke 100. výročí založení muzea v Šumperku*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1996, s. 7-24.

²¹ DOUBRAVSKÝ, Zdeněk. Šumperská jednání v červnu 1940 a jejich politické souvislosti. In: *Muzem-sumperk.cz* [online]. [cit. 12.3.2022]. Dostupné z: <<http://www.muzeum-sumperk.cz/domains/muzeum-sumperk.cz/index.php/cs/muzejicko/21-odborne-clanky/223-zdenek-doubravsky-sumperska-jednani>>.

2 České střední školství v Šumperku

První zmínku o škole v Šumperku najdeme již v roce 1539, avšak počátky veřejného školství v Šumperku nalezneme až na konci 18. století a v roce 1834, kdy byla založena německá vzorná škola.²² Ve městě Šumperk s většinou německou národností se před rokem 1945 nacházely školy výhradně německé. Mezi nejstarší německé odborné školy v Šumperku řadíme Zemědělskou školu vzniklou v roce 1868, Živnostenskou pokračovací školu založenou v roce 1872, Odbornou tkalcovskou školu z roku 1885 a dívčí Obchodní školu z roku 1900. Vývoj německého gymnázia jakožto hlavní školy ve městě směřoval přes nižší reálku, nižší zemské reálné gymnázium až po samotné vyšší gymnázium, tedy úplné osmitřídí státní gymnázium humanitního zaměření, které v budově dnešní Obchodní akademie sídlilo až do konce druhé světové války.²³

České školství začalo v Šumperku vznikat až v období kolem první světové války, kdy se k předběžnému neveřejnému zápisu do české menšinové obecné školy v roce 1913 přihlásilo 45 žáků. Škola se však kvůli počátku války nakonec neotevřela. Česká obecná škola nakonec vznikla až v lednu roku 1919. České měšťanské školy, pozdější I. střední škola a II. střední škola, svou činnost zahájily v letech 1924 a 1928. Budeme se jim věnovat v této kapitole.²⁴

Další české střední školy, přesněji pobočky německých školy, vznikající v meziválečném období, byly Živnostenská škola pokračovací z roku 1920, Veřejná obchodní škola z roku 1923 a Škola pro ženská povolání z roku 1928. Jejich dalším vývojem a současnou podobou se budeme zabývat v následující kapitole.²⁵

2.1 I. střední škola Šumperk (I. měšťanská škola chlapecká)

První česká škola měšťanská byla v Šumperku založena výnosem ze dne 31. ledna 1924, číslo 5.188 – I., který vydal tehdejší ministr školství a národní osvěty Rudolf Bechyně. Bylo rozhodnuto, že škola začne fungovat od školního roku 1924/1925. Z rozhodnutí ministra byl prvním ředitelem jmenován ode dne 1. září 1924

²² KUBÍK, Hubert. O vývoji školství v Šumperku. *Kulturní život Šumperka: společenský měsíčník města Šumperka*. 1963, č. 9, s. 6.

²³ TEMPÍROVÁ, Dagmar. Dějiny školy do roku 1945. In: *Almanach Obchodní akademie v Šumperku (1945-1995)*. Šumperk: Obchodní akademie Šumperk, 1995, s. 27-28.

²⁴ KNÍŘ, Oldřich. Příspěvek k dějinám českého školství v Šumperku v letech 1918-1938. In: *Severní Morava: vlastivědný sborník*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1969, sv. 18, s. 11-17.

²⁵ Tamtéž.

Karel Cvrk.²⁶

Zápis žáků do první třídy přinesl dobré výsledky. Zapsáno byl celkem 84 žáků. Zajímavé bylo, že se do školy zapsalo shodně 42 dívek a 42 hochů. Proto bylo rozhodnuto, že vznikne jedna třída chlapecká a jedna třída dívčí. Výuka zpočátku probíhala polodenně v budově české obecné školy. Nová budova měla být podle plánu postavena vedle činžovních domů v Goetheově třídě.²⁷

První učitelkou se stala Jaroslava Novotná, která předtím působila jako výpomocná učitelka měšťanské školy v Šilperku (Štítý). Ode dne 1. října 1924 se výpomocným učitelem na měšťance stal Viktor Hýbner, který do té doby pracoval jako výpomocný učitel na měšťanské škole v Kokorách. Výuku římsko-katolického náboženství vedl místní kaplan Ladislav Žouželka. Vyučování ženských ručních prací probíhalo pod vedením Marie Kopové z Vikýřovic.²⁸

Mezi významné události v životě nově vzniklé školy patřila návštěva ministra školství a národní osvěty Dr. Ivana Markoviče dne 19. dubna 1925. Ministr si prohlédl budovu, ve které byla škola dočasně umístěna. V prosinci roku 1925 byla ve škole vykonána inspekce, kterou vedl menšinový inspektor A. Voxava.²⁹

Měšťanská škola v Šumperku se od svého založení potýkala s problémem spočívajícím v umístění tříd v různých částech města. Tato skutečnost byla obzvláště složitá pro rodiče ze vzdálenějších obydli. Ministerstvo veřejných prací proto vypsalou soutěž o nabídky na vystavění budovy, lhůta pro podání nabídek končila dne 9. prosince 1926. Stavba nové budovy pro českou školu obecnou a měšťanskou byla zahájena počátkem května roku 1927. Slavnostní otevření se konalo 9. září 1928, i když budova nebyla ještě zcela dokončena.³⁰

Do života školy se promítly události z nelehkých let 1938-1939. Po mobilizaci v září roku 1938 ve škole dokonce tábořili vojáci, neučilo se. Po Mnichovské dohodě byla škola uzavřena, přičemž tato skutečnost platila až do konce války.³¹

První poválečný školní rok byl v Šumperku zahájen dne 3. září 1945, avšak kvůli chybějícím vhodným prostorám pro výuku se vyučovat začalo až dne

²⁶ SOkA Šumperk, Fond I. měšťanská škola (chlapecká) Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1, *Kronika I. české státní měšťanské školy v Šumperku (1924-1939)*, s. 3.

²⁷ Tamtéž, s. 3-4.

²⁸ Tamtéž, s. 4.

²⁹ Tamtéž, s. 4, s. 12.

³⁰ Tamtéž, s. 16, s. 30.

³¹ Tamtéž, s. 117-118.

17. září. Ve škole bylo zapsáno celkem 128 chlapců.³²

Od konce dubna roku 1948 se pro školu na základě vládního návrhu zákona o základní úpravě jednotného školství začíná používat nové označení – střední škola. Toto označení nahradilo dosavadní pojmenování měšťanské školy.³³

Zásadní pro historii školy byl rok 1953, kdy na základě školského zákona ze dne 24. dubna 1953 I. střední škola v Šumperku zanikla a na jejím místě vznikla 1. ZDŠ (základní devítiletá škola) v Šumperku.³⁴

2.2 II. střední škola Šumperk (II. měšťanská škola dívčí)

Dne 14. srpna 1928 byla původní koedukační měšťanská škola v Šumperku rozdělena výnosem Ministerstva školství a národní osvěty na školu chlapeckou a školu dívčí, přičemž ředitelem měšťanské chlapecké školy zůstal dosavadní ředitel Karel Cvrk a zatímním ředitelem dívčí měšťanské školy se stal Antonín Urie. Správu obou škol vykonával ředitel Karel Cvrk. K personálnímu oddělení škol došlo dne 1. listopadu 1929, kdy byl samostatným ředitelem dívčí měšťanské školy ustanoven Karel Košťál.³⁵

Dne 10. září 1928 byla po se slavnostním otevřením nové školní budovy zahájena výuka. V kronice najdeme také zmínku o započetí stavby pro českou státní reálku v létě roku 1928. Do měšťanské dívčí školy bylo zapsáno celkem 72 žákyň, z toho 19 žákyň do I. ročníku, 24 žákyň do II. ročníku, 13 žákyň do III. ročníku a 16 žákyň do IV. ročníku.³⁶

Ve dnech 18.-23. února 1928 se na všech školách v republice, tedy i na měšťanské dívčí škole neučilo, neboť zima roku 1928-1929 byla zaznamenána jako velmi tuhá. V Šumperku byl naměřen mráz až -32 °C. Přerušení výuky z důvodu počasí nastalo také v listopadu roku 1930, kdy byla značná část budovy zatopena.³⁷

Počet žaček na škole od školního roku 1930/1931 stoupal, ve školním roce 1935/1936 se na měšťance vzdělávalo celkem 106 dívek. V říjnu roku 1936 byl opět povolen JUK (Jednorozční učební kurz), a tak se počet žaček rozrostl až na počet 157.³⁸

Všeobecná mobilizace ze dne 24. září 1938 ukončila vyučování na měšťanské

³² SOkA Šumperk, Fond Měšťanská střední chlapecká škola Šumperk, inv. č. 106, poř. č. 14, *Kronika I. střední školy Šumperk (1945-1960)*, nestr.

³³ Tamtéž.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ SOkA Šumperk, Fond II. měšťanská škola (dívčí) Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1, *Kronika české měšťanské školy dívčí v Šumperku (1928-1953)*, s. 2, s. 5.

³⁶ Tamtéž, s. 2-3.

³⁷ Tamtéž, s. 4, s. 22.

³⁸ Tamtéž, s. 78, s. 91.

dívčí škole v Šumperku, škola byla proměněna v kasárna a odborný učitel Vilém Medlík nastoupil vojenskou službu. Dne 8. října 1938 město Šumperk obsadilo německé vojsko. V průběhu války byla budova školy využívána jako ubytování pro německé vojáky, vojenská nemocnice, přístřeší Rudé armády a shromaždiště ruských zajatců.³⁹

Po osvobození Šumperka Rudou armádou dne 8. května roku 1945 byl dne 1. června téhož roku zatímním ředitelem školy ustanoven Vilém Medlík. Samotná školní budova byla uvolněna až koncem srpna.⁴⁰

Školní pomůcky a archiv školy byly přes válku ztraceny neznámo kam, pouze část archivu byla uchována v Bludově a kronika byla náhodou objevena v německé domácnosti.⁴¹

V prvním poválečném školním roce 1945-1946 dívčí měšťanskou školu navštěvovalo 135 dívek, přičemž na konci školního roku byl počet žákyň z důvodu stálého přílivu českého obyvatelstva navýšen na číslo 226 žákyň.⁴²

Další školní rok 1946/1947 byl v souvislosti se změnou měšťanských škol na smíšené název dívčí měšťanky ustanoven na Masarykova II. měšťanská škola. Další změna nastala o dva roky později, kdy byla škola dne 1. září 1948 přetvořena na II. střední školu. Nejvyššího počtu žáků 625 (rozdělených do 14 tříd) škola dosáhla ve školním roce 1952/1953. Tento školní rok byl také rokem pro školu posledním, neboť na základě nového školského zákona byla funkce školy převzata II. ZDŠ v Šumperku.⁴³

³⁹ Tamtéž, s. 119, s. 121-122.

⁴⁰ Tamtéž, s. 122-123.

⁴¹ Tamtéž, s. 120.

⁴² Tamtéž, s. 124-125.

⁴³ Tamtéž, s. 136, s. 169, s. 279.

3 Vývoj současných středních škol v Šumperku

Rozkvět českého středního školství v Šumperku nastal po konci druhé světové války. Do té doby převážně německé obyvatelstvo z města téměř vymizelo z důvodu válečných ztrát a poválečného odsunu. Do konce roku 1946 bylo ze Šumperka odsunuto přes 9 500 Němců a ve městě jich tak zůstalo pouhých 686.⁴⁴ Ze Šumperska bylo odsunuto asi 47 000 obyvatel německé národnosti.⁴⁵ V roce 1950 žilo v Šumperku již 17 192 převážně českých obyvatel.⁴⁶ Většina nově vznikajících českých středních škol v Šumperku byla vybudována na základech jejich německých předchůdkyň či bývalých českých poboček na německých školách. Jmenujme české oddělení Živnostenské školy pokračovací, českou Veřejnou obchodní školu a Školu pro ženská povolání otevřené jako pobočky německých škol.⁴⁷

V Šumperku se kromě níže jmenovaných středních škol nachází i dvě praktické střední školy, Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Šumperk a Základní škola a střední škola Pomněnka, o.p.s., které nabízí obory praktická škola jednoletá a praktická škola dvouletá a jsou určeny žákům s ukončenou školní docházkou na speciální škole.⁴⁸ Tyto školy nebudou z důvodu svého specifického zaměření předmětem této práce.

3.1 Střední zdravotnická škola

Zdravotnická škola v Šumperku byla založena v roce 1949. Vznikla reorganizací bývalé české Školy pro ženská povolání z roku 1928. Jako školní budova posloužil bývalý dominikánský klášter na adrese Kladská 2, který byl založen na konci 13. století.⁴⁹ V těchto prostorách škola sídlí dodnes. První ředitelkou školy byla jmenována Jarmila Štefanová, kterou ale již dne 1. února 1950 ve funkci nahradila

⁴⁴ JARMAROVÁ, Hana. *Šumperk*. Praha - Litomyšl: Paseka, 2009, s. 31. ISBN 978-80-7185-952-9.

⁴⁵ SPURNÝ, František a kol. *Vlastivědná příručka šumperského okresu*. Šumperk: Okresní pedagogické středisko v Šumperku, 1983, s. 89.

⁴⁶ RŮŽKOVÁ, Jiřina; ŠKRABAL, Josef. *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005. 1. díl*. Praha: Český statistický úřad, 2006, s. 682. ISBN 80-250-1277-8.

⁴⁷ KNÍŘ, Oldřich. Příspěvek k dějinám českého školství v Šumperku v letech 1918-1938. In: *Severní Morava: vlastivědný sborník*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1969, sv. 18, s. 11-17.

⁴⁸ Výroční zpráva o činnosti školy (šk. r. 2019/2020). *Základní škola a střední škola Pomněnka, o.p.s.* [online]. [cit. 20.3.2022]. Dostupné z: <[http://sprava.moons.cz/webby/pomnenka/userfiles/file/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1va+2019-2020%20\(1\).pdf](http://sprava.moons.cz/webby/pomnenka/userfiles/file/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1va+2019-2020%20(1).pdf)>.

⁴⁹ JEŘÁBKOVÁ, Miroslava. 700 let dominikánského kláštera. *Kulturní život Šumperka: společenský měsíčník města Šumperka*. 1993, č. 12, s. 2-4.

Květoslava Hlobilová.⁵⁰

Od vzniku školy, tedy od září roku 1949 fungoval žákovský domov, ve kterém v prvním školním roce bydlelo celkem 35 žákyň. Domov sídlil na adrese Československé armády č. 1. Najdeme ho zde dosud.⁵¹

Oficiální název školy pro první školní rok 1949/1950 byl Vyšší škola sociálně zdravotní, od školního roku 1950/1951 už jen Vyšší škola zdravotní. V těchto prvních dvou letech studia byl na škole systém společného základu, ze kterého ve třetím ročníku vznikaly větve zdravotních a dětských sester.⁵²

Každý školní rok se na škole otevíraly dvě nové první třídy. A-třídy byly určeny pro zdravotní sestry, B-třídy byly pro dětské sestry. Tento systém byl ale občas operativně pozměněn, například ve školních letech 1953/1954 a 1957/1958, kdy byly pro zdravotní sestry určeny třídy A a C, poněvadž došlo k otevření celkem tří tříd na škole. První maturitní zkoušky se konaly v letním období roku 1951. Ze 28 žákyň prospělo 18.⁵³

Z pohledu v té době mimořádných forem studia byl přelomový školní rok 1956/1957, kdy byla ke studiu připuštěna první externí studentka, Božena Najvarová. Její studium probíhalo velmi uspokojivě a také ho úspěšně dokončila.⁵⁴

Škola byla aktivní i ve veřejné činnosti. Od školního roku 1953/1954 až do konce školního roku 1955/1956 ve škole působil pěvecký soubor Mír, který za dobu svého působení absolvoval celkem 65 veřejných vystoupení.⁵⁵

Ve školním roce 1958/1959 škola žila přípravou na 2. celostátní Spartakiádu. Nacvičované spartakiádní skladby byly předvedeny i přímo v Šumperku u příležitosti oslav Dětského dne. V tomto školním roce se na základě usnesení ÚV KSČ (Ústřední výbor Komunistické strany Československa) ze dne 7. dubna 1959 o úzkém spojení školy se životem škola začíná více zabývat otázkou pracovní morálky. Na tuto oblast je kladen značný důraz.⁵⁶

Ve školním roce 1969/1970 proběhla modernizace školy. Byla dokončena chemická laboratoř, která mimo jiné sloužila pro praktická cvičení ze somatologie. Dále

⁵⁰ SOKA Šumperk, Fond Střední zdravotnická škola Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Střední zdravotnické školy Šumperk (1949-1966)*, nestr.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² SOKA Šumperk, Fond Střední zdravotnická škola Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Střední zdravotnické školy Šumperk (1949-1966)*, nestr.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ Tamtéž.

se uskutečnily stavební práce mající za cíl vybudování odborné posluchárny. V průběhu školního roku se také v rámci rozsáhlých prací, které byly dokončeny až na začátku dalšího školního roku 1970/1971, budovalo ústřední topení.⁵⁷

V sedmdesátých letech škola rozvíjela družbu se zdravotnickou školou v polském Opolí, v rámci které probíhaly vzájemné návštěvy a výměnné pobyty studentek i učitelů. Studentky střední zdravotní školy ve školním roce 1979/1980 pomáhaly s úklidovými pracemi během stavby krajské nemocnice v Ostravě-Porubě.⁵⁸

Významným milníkem v osmdesátých letech byl 23. listopad 1981, neboť tohoto dne byla slavnostně otevřena nová školní tělocvična. Těsně před změnou režimu v tehdejší Československu v roce 1989 střední zdravotní škola v Šumperku oslavila své 40. výročí. Oslavy byly dlouho připravované. Za zmínku stojí fakt, že pro účely oslav byl dokonce natočen barevný film z jednotlivých pracovišť. Oslavy výročí založení školy proběhly ve stejné datum jako i protesty v Praze, které měly zásadní vliv na další vývoj v naší společnosti, tedy 17. listopadu roku 1989.⁵⁹

Další pro chod školy zásadní událost následovala přesně o měsíc později, dne 17. prosince roku 1989. Dlouholetý ředitel školy Václav Němec se na základě politických změn a tlaku veřejnosti vzdal své funkce ředitele. Jeho nástupcem se stal prof. Miroslav Kubíček.⁶⁰

Teoretická výuka na Střední zdravotnické škole probíhá v plně vybavených odborných učebnách, praktická výuka je realizována přímo v nemocnici. Škola je s nemocnicí propojena i z hlediska učitelského sboru, neboť na škole vedle učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů a učitelů odborných předmětů působí i externí lékaři z praxe.⁶¹ Střední zdravotnická škola v Šumperku byla ode dne 1. července roku 1991 oficiálně zřizována Ministerstvem zdravotnictví České republiky, současně také škola nabyla právní subjektivitu.⁶²

Od roku 1996 je škola začleněna pod MŠMT ČR (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky). Střední zdravotní škola nadále spolupracuje s Nemocnicí Šumperk a.s., přičemž vedle praktické výuky žáků se spolupráce vztahuje

⁵⁷ SOKA Šumperk, Fond Střední zdravotnická škola Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Střední zdravotnické školy Šumperk (1966-1991)*, nestr.

⁵⁸ SOKA Šumperk, Fond Střední zdravotnická škola Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Střední zdravotnické školy Šumperk (1966-1991)*, nestr.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ JERÁBKOVÁ, Miroslava. 700 let dominikánského kláštera. *Kulturní život Šumperka: společenský měsíčník města Šumperka*. 1993, č. 12, s. 2-4.

⁶² SOKA Šumperk, Fond Střední zdravotnická škola Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Střední zdravotnické školy Šumperk (1966-1991)*, nestr.

i na pořádání studentských konferencí a realizování stáží na jednotlivých odděleních a ambulancích. Žáci školy vykonávají stáže v sociálních zařízeních na Šumpersku, kterými jsou například Domov Paprsek Olšany, Schola Viva Šumperk, Dětské centrum Ostrůvek Šumperk, Střední škola, Základní škola a Mateřské škola – Hanácká 3, Šumperk či Základní škola a Střední škola Pomněnka, o.p.s.⁶³

Ve školním roce 2019/2020 byl na škole zaveden nový obor Praktická sestra, který nahradil stávající obor Zdravotnický asistent. Na podzim roku 2019 uplynulo právě 70 let od založení Střední zdravotnické školy Šumperk. K této příležitosti vzniklo i speciální číslo školního časopisu Klášterní tajemství. V současnosti škola nabízí obor Praktická sestra s maturitní zkouškou v denní čtyřleté a večerní pětileté formě studia. Školu navštěvuje celkem 265 žáků rozdělených do 10 tříd.⁶⁴

3.2 Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola

Dějinný vývoj české průmyslové školy započal již spolu se vznikem německé průmyslové školy dne 28. září roku 1897. Německá průmyslová škola se roku 1903 stala školou státní, takže počet žáků se zvýšil až na počet 133 ve školním 1913/1914. Německá státní průmyslová škola se až do roku 1920, kdy byla postupně přesouvána do Šumperka, nacházela v Zábřehu. Spolu se začátkem školního roku 1923/1924 správa školy získala novou budovu, dnešní budovu školy na adrese Generála Krátkého 950. 1. světová válka a posléze i 2. světová válka neblaze zasáhly do osudu zdárně se rozvíjející školy. Konec druhé světové války byl zároveň i koncem pro německou státní průmyslovou školu v Šumperku.⁶⁵

Historie samotné české průmyslové školy v Šumperku sahá až do roku 1945, kdy byla budova bývalé německé průmyslové školy dne 16. června roku 1945 převzata od PhDr. Jana Jersáka, profesora reálného gymnázia v Šumperku, Ing. Vladislavem Vítem, prvním poválečným ředitelem české průmyslové školy. Začátek vyučování připadl až na den 13. listopadu roku 1945, neboť nejdříve bylo nutné upravit školní budovu včetně dílen a najít kvalifikované učitele. Z obrovského množství zájemců o studium na průmyslové škole bylo z kapacitních důvodů vyhověno pouze čtvrtině (tj. 449 z 2 038 uchazečů). V prvním školním roce bylo vyučováno ve čtyřletých

⁶³ Výroční zpráva o činnosti školy (šk. r. 2016/2017). *Střední zdravotnická škola, Šumperk* [online]. [cit. 14.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.szssumperk.cz/attachments/article/11/VZ2016-2017.pdf>>.

⁶⁴ Výroční zpráva o činnosti školy (šk. r. 2019/2020). *Střední zdravotnická škola, Šumperk* [online]. [cit. 14.3.2022]. Dostupné z: <https://www.szssumperk.cz/files/2021/Vyrocní_zprava2019-20.pdf>.

⁶⁵ SPURNÝ, František. Sto let šumperské průmyslovky. *Kulturní život Šumperka: společenský měsíčník města Šumperka*. 1997, č. 9, s. 8-9.

oborech strojniském a elektrotechnickém a ve dvouletých oborech strojniském, elektrotechnickém a stavebním.⁶⁶

Škola byla od svého vzniku účastna pomoci poválečnému hospodářství, žáci vysadili 12 000 lesních stromků, odpracovali 65 000 pracovních hodin na uhelné brigádě na Ostravsku a při úpravách budovy a také si sami upravili školní hřiště. Na škole byl založen pěvecký soubor, jazzový orchestr a dechový orchestr, který v roce 1948 získal 1. místo v ústředním kole mládežnických dechovek Svazu české mládeže. V témže roce škola připravila kulturní program ke 100. výročí narození Františka Křižíka.⁶⁷

Počátkem školního roku 1950/1951 škola nesla název Vyšší škola průmyslová. Toto označení škole vydrželo pouze do roku 1954, kdy byla škola přejmenována na Průmyslovou a železniční školu v Šumperku. Již ve školním roce 1952/1953 byly na škole otevřeny speciální železniční třídy u obou větví čtyřletého studia, změna názvu školy tak byla logickým vyústěním.⁶⁸

V polovině padesátých let si zájemci o studium mohli vybrat z čtyřletých oborů technologie strojírenství, elektrárny a rozvodné systémy, lokomotivní a vozové hospodářství a elektrická trakce a energetika v železniční dopravě a čtyřletého večerního studia pro pracující. Od září roku 1957 byl ředitelem Ing. Josef Waller, který mimo jiné recenzoval učebnice mechaniky pro průmyslové školy se strojním zaměřením a za jehož působení byly vytvořeny odborné školní laboratoře a postaven internát.⁶⁹ Ve školním roce 1958/1959 byla škola povinna přechodně otevřít dvouleté kurzy pro absolventy jedenáctiletých.⁷⁰

V roce 1963 na škole studovalo více než 800 žáků rozdělených do 20 tříd denního a 11 tříd večerního studia. Ve školním roce 1966/1967 počet žáků vzrostl na 833. Nová budova Domova mládeže na Bratrušovské ulici zmírnila kapacitní nedostatečnost ostatních internátních zařízení.⁷¹

Dne 25. února roku 1969 se student školy Jan Zajíc na protest proti tzv. normalizaci, která nastala po Pražském jaru a následném vpádu okupačních

⁶⁶ *Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola Šumperk. Almanach ke 100. výročí založení školy: 1897-1997.* Šumperk: VOŠ a SPŠ, 1997, s. 39-40.

⁶⁷ *Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola Šumperk. Almanach ke 100. výročí založení školy: 1897-1997.* Šumperk: VOŠ a SPŠ, 1997, s. 39, s. 42.

⁶⁸ Tamtéž, s. 40.

⁶⁹ zř. Ing. Josef Waller. *Kulturní život Šumperka: společenský měsíčník města Šumperka.* 1997, č. 9, s. 16-17.

⁷⁰ *Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola Šumperk. Almanach ke 100. výročí založení školy: 1897-1997.* Šumperk: VOŠ a SPŠ, 1997, s. 43.

⁷¹ Tamtéž, s. 44, s. 47.

vojsk Varšavské smlouvy na území Československa dne 21. srpna roku 1968, upálil na Václavském náměstí v Praze. Od února 1990 je památka Jana Zajíce každoročně uctívána při slavnostním shromáždění. V roce 1991 došlo také k odhalení pamětní desky na budově školy, kterou vytvořil sochař Olbram Zoubek.⁷²

Dne 1. září roku 1980 došlo k přejmenování Průmyslové a železniční školy v Šumperku na Střední průmyslovou školu. V osmdesátých letech byly na škole obory strojírenství (i ve formě večerního studia), elektrická trakce a kolejová vozidla v železniční dopravě a železniční doprava a přeprava.⁷³

Po revoluci školu čekala řada změn, které se odrazily na jejím samotném fungování. Od začátku roku 1991 se škola stala samostatným právním subjektem pod MŠMT. S rozvojem technologií přibýly i nové obory – technická administrativa, užití osobních počítačů, management v železniční dopravě a management ve strojírenství.⁷⁴

Od roku 1992 studenti vydávají školní časopis SEPEŠÁK. Na konci druhého pololetí pravidelně od roku 1994 probíhá tradiční akce školy Viktor – Vítěz, kdy jsou oceňováni nejlepší žáci školy z hlediska studijního, kulturního, sportovního a fair play. Současný název Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola v Šumperku škola získala dne 1. září roku 1996 v souvislosti s modernizací výuky a zavedením vyššího odborného studia.⁷⁵

Ve školním roce 2004/2005 na škole vznikly dva nové obory průmyslový a grafický design. Budova školy procházela dlouhodobou rekonstrukcí a modernizací, která byla završena v letech 2013-2014.⁷⁶

Ve školním roce 2020/2021 na škole probíhala výuka oborů technické lyceum, elektrotechnika, strojírenství, informační technologie, průmyslový design a grafický design v rámci Střední průmyslové školy a programu Multimediální a internetové služby oboru informační technologie v rámci Vyšší odborné školy.⁷⁷

⁷² Tamtéž, s. 52, s. 64, s. 66.

⁷³ *Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola Šumperk. Almanach ke 100. výročí založení školy: 1897-1997.* Šumperk: VOŠ a SPŠ, 1997, s. 58.

⁷⁴ Tamtéž, s. 66.

⁷⁵ Tamtéž, s. 68.

⁷⁶ Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola Šumperk. *Historie. Škola po roce 2004* [online]. [cit. 18.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.vspss-su.cz/skola/historie-skola>>.

⁷⁷ Výroční zpráva o činnosti školy (šk. r. 2020/2021). *Vyšší odborná a střední průmyslová škola Šumperk* [online]. [cit. 18.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.vspss-su.cz/soubory/aktivity-zajimavosti/vyrocní-zpravy/VZ2020-2021.pdf>>.

3.3 Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky

Předchůdkyní české Střední ekonomické školy byla německá Vyšší obchodní škola, které vznikla a během období okupace sídlila v budově zrušeného českého státního reálného gymnázia. Již od roku 1900 do roku 1945 ve městě působila německá dvouletá Obchodní škola.⁷⁸

Záměr zřídit českou dvouletou Veřejnou obchodní školu se podařilo uskutečnit počínaje školním rokem 1923/1924, kdy škola vznikla jako součást německé Obchodní školy. Školy měly společného ředitele, avšak česká pobočka měla až do svého ukončení v roce 1938 správce prof. Josefa Plhala. Ve školním roce 1933/1934 byla při škole založena ještě česká Kupecká škola pokračovací. Největší kapacita české Veřejné obchodní školy byla 80 žáků ve dvou třídách.⁷⁹

V letech 1929-1934 na škole působil Ing. Miloš Salus, český vlastenec židovského původu, který byl za druhé světové války jedním ze zakladatelů ilegální terezínské univerzity. V roce 1944 zahynul v Osvětimi.⁸⁰

Snahy o vytvoření samostatné české Obchodní školy se podařilo naplnit až po druhé světové válce, kdy v roce 1945 vznikla česká Střední ekonomická škola. Škola od svého vzniku až do současnosti sídlí v budově bývalého německého gymnázia. Pro vyšší gymnázium, které zahájilo svou činnost ve školním roce 1893/1894 a kterému již z důvodu tehdejších podmínek pro vzdělávání a nárůstu počtu žáků nevyhovovalo umístění v zámku⁸¹, bylo potřeba postavit novou budovu. Budova školy, jejímž stavbyvedoucím byl Karl Sängner z Vídně, byla slavnostně otevřena dne 18. září roku 1897.⁸²

V prvních letech existence školy si zájemci o studium mohli vybrat z dvouletého (Obchodní škola) a čtyřletého (Obchodní akademie) denního studia a pětiletého večerního studia, které bylo možné studovat i dálkově. Škola pořádala kurzy těsnopisu

⁷⁸ SPURNÝ, František. *700 let města Šumperka – 1276-1976*. Šumperk: Městský národní výbor v Šumperku, 1976, s. 150.

⁷⁹ KNÍŘ, Oldřich. Příspěvek k dějinám českého školství v Šumperku v letech 1918-1938. In: *Severní Morava: vlastivědný sborník*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1969, sv. 18, s. 11-17.

⁸⁰ MÍČOVÁ, Zdeňka, ŠTIPL, Luděk a WANITSCHKEK, Gerhard. *Ti, kterým bylo vráceno jméno, nebudou zapomenuti: Šumperské židovské vypovídání*. Mohelnice: Respekt a tolerance, 2012, s. 31-32. ISBN 978-80-905434-0-9.

⁸¹ *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: II Severní Morava*. Praha: Svoboda, 1983, s. 202-203.

⁸² TEMPÍROVÁ, Dagmar. Dějiny školy do roku 1945. In: *Almanach Obchodní akademie v Šumperku (1945-1995)*. Šumperk: Obchodní akademie Šumperk, 1995, s. 27-28.

a psaní na stroji a účastnila se soutěží, ve kterých se v krajských kolech umísťovala na předních místech.⁸³ V sedmdesátých letech při škole začala fungovat Lidová škola jazyků, na jejíž tradici v dnešní době navazuje Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky.⁸⁴

Ve školním roce 1982/1983 školu navštěvovalo celkem 150 žáků.⁸⁵ Ve školním roce 2015/2016, kdy škola oslavila 70 let od svého založení, na škole studovalo 244 žáků.⁸⁶

Škola na přelomu 20. století třikrát změnila svůj název. V letech 1996-1999 se škola jmenovala Obchodní akademie a státní jazyková škola, v letech 1999-2005 Obchodní akademie a konečně od roku 2005 nese škola název Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky. V současné době je na Obchodní akademii možné studovat obory Obchodní akademie a Ekonomické lyceum. Jazyková škola ve školním roce 2020/2021 organizovala jeden střední a dva základní kurzy anglického jazyka, kterých se účastnilo pouhých 31 žáků. Nízký počet žáků byl způsoben pandemií COVID-19, neboť jeho převážná část musela probíhat distančně.⁸⁷

3.4 Střední odborná škola

Střední odborná škola Šumperk se již od prvopočátků nachází na místě bývalé tvrze Odkolků z Oujezdce, která byla postavena na konci 16. století. Původní německá dvouletá Rostlino-Inářská škola vznikla v březnu roku 1867. V pamětní knize rolnického a lesnického okresního spolku najdeme informaci o renomé školy v celém Rakousku-Uhersku z důvodu využívání moderních zemědělských postupů. Dvouletá škola s více než 60 žáky v letech 1918-1938 mimo jiné zpracovávala len, starala se o školní statek o rozloze 147 hektarů, zajišťovala meteorologická pozorování a fungovala jako zemědělská poradna.⁸⁸

⁸³ OSTRÝ, Vladimír. Soutěže v psaní strojem a těsnopise. In: *Almanach Střední ekonomické školy v Šumperku (1945-1965)*. Šumperk: Střední ekonomická škola Šumperk, 1966, s. 24-26.

⁸⁴ SPURNÝ, František. *700 let města Šumperka – 1276-1976*. Šumperk: Městský národní výbor v Šumperku, 1976, s. 150.

⁸⁵ BURDA, Zdeněk. Statistika absolventů. In: *Almanach Obchodní akademie v Šumperku (1945-1995)*. Šumperk: Obchodní akademie Šumperk, 1995, s. 21-22.

⁸⁶ Výroční zpráva o činnosti školy (šk. r. 2015/2016). *Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Šumperk, Hlavní třída 31* [online]. [cit. 24.3.2022]. Dostupné z: <http://www.oa-sumperk.cz/wp-content/uploads/2020/12/vyrocní_zprava_2015-2016.pdf>.

⁸⁷ Výroční zpráva o činnosti školy (šk. r. 2020/2021). *Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Šumperk, Hlavní třída 31* [online]. [cit. 24.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.oa-sumperk.cz/wp-content/uploads/2021/11/vyrocní-zprava-2020-2021.pdf>>.

⁸⁸ *Almanach 150 let školy. 1867-2017*. Šumperk: Střední odborná škola Šumperk, 2017, s. 4, s. 22-23, s. 29-30.

Z německé školy se dne 24. září 1945 stává česká Dvouletá rolnická škola zimní s 24 žáky a prvním poválečným ředitelem Ing. Janem Křístkem. V průběhu školního roku se začalo vyučovat také v Rolnicko-lnářské škole a v Lidové škole zemědělské. Reorganizace škol z roku 1948 znamenala vytvoření Základní odborné školy zemědělské.⁸⁹

Každoroční změny názvů oborů či délky a náplně studia byly v roce 1957 ukončeny založením Zemědělské technické školy. V červnu roku 1961 23 žáků úspěšně vykonalo první maturitní zkoušky na škole. V sedmdesátých letech nesla škola název Střední zemědělská technická škola. V průběhu šedesátých až osmdesátých let ve škole probíhala rekonstrukce hlavní budovy a úprava botanické zahrady, stavěla se přístavba tělocvičny, sportovní areál, domov mládeže a nová jídelna. Ve školním roce 1981/1982 se škola vrátila k dřívějšímu dělení oboru na Chovatele a Pěstitele.⁹⁰

Od roku 1989 pod vedením nového ředitele Ing. Josefa Diviše škola získala název Střední zemědělsko-technická škola. Tradiční obor Pěstitel – Chovatel byl změněn na maturitní obor Agropodnikání, a škola tak byla první školou v okolí, na které maturity tohoto oboru probíhaly.⁹¹ Od školního roku 1994/1995 přibyl obor Cestovní ruch a ekonomika služeb, jenž v průběhu let změnil název na Služby cestovního ruchu a od roku 2008 na současný název Cestovní ruch. Od stejného roku škola nese současný název Střední odborná škola, Zemědělská 3, Šumperk.⁹²

Střední odborná škola se zapojuje do projektů a programů nad rámec běžného učiva, například „Co bylo včera – není dnes?!“, Mládež v akci či Comenius – partnerství škol, který je spojený se zahraničními pobyty. Pro výuku odborných předmětů byly pořízeny moderní mikroskopy, meteorologická budka s digitálními měřicími přístroji, byl obnoven sad historických odrůd a vzniklo arboretum, ve kterém škola organizuje výukové programy a od roku 2016 zde včelařský kroužek školy pořádá Medový den.⁹³

Ve školním roce 2020/2021 školu navštěvovalo celkem 358 žáků. Současným zájemcům o studium Střední odborná škola nabízí tři obory denní formy studia

⁸⁹ Tamtéž, s. 36.

⁹⁰ *Almanach 150 let školy. 1867-2017*. Šumperk: Střední odborná škola Šumperk, 2017, s. 38-39, s. 61-62, s. 65, s. 68-69, s. 71-72.

⁹¹ H.A. Střední zemědělská škola nově. *Kulturní život Šumperka: společenský měsíčník města Šumperka*. 1993, č. 7, s. 12.

⁹² *Almanach 150 let školy. 1867-2017*. Šumperk: Střední odborná škola Šumperk, 2017, s. 99-100, s. 102.

⁹³ Tamtéž, s. 106, s. 110-111.

Cestovní ruch, Ekologie a životní prostředí a Agropodnikání a jeden obor dálkové formy studia Veřejnosprávní činnost, přičemž všechny končí maturitní zkouškou.⁹⁴

3.5 Střední škola řemesel

Současná Střední škola řemesel, Šumperk navazuje na tradice Živnostenské pokračovací školy, která byla zřízena v Šumperku při Obchodní škole.⁹⁵ Od roku 1920 navštěvovali české oddělení Živnostenské pokračovací školy v Šumperku učni nejrůznějších řemesel.⁹⁶

V roce 1945 byla v Šumperku založena Učňovská škola, původně umístěná v budově dnešní Obchodní akademie. Ve školním roce 1946/1947 škola přesídlila do prostor dnešní III. Základní školy Šumperk, 8. května. Školní rok 1951/1952 přinesl další změnu budovy, tentokrát se výuka přesunula do zrekonstruované budovy bývalé Tkalcovské školy vedle hotelu Grand. Kromě učeben zde byly zřízeny dílny pro obor kovodělný, dřevoobráběcí a kadeřnický.⁹⁷

Ve školním roce 1945/1946 školu navštěvovalo 640 žáků, přičemž v roce 1948/1949 jejich počet narostl celkem na 1 180 žáků. Učni rozdělení do 35 tříd studovali obory kovodělný, textilní, oděvní, dřevodělný, holičský, obchodní a hostinský.⁹⁸

V padesátých letech minulého století na zdejší škole převážily obory strojní zámečnická a automechanik, a dále byly zaváděny obory podle okresní a místní potřeby.⁹⁹ Roku 1958 byla škola reorganizována, a vzniklo tak Odborné učiliště železniční. Do školy přijížděli za studiem učni i z Čech a ze Slovenska.¹⁰⁰

V roce 1964 začala výstavba nové školní budovy na ulici Generála Krátkého. Stavební práce byly dokončeny v roce 1967. Na počátku sedmdesátých let škola

⁹⁴ Výroční zpráva o činnosti školy (šk. r. 2020/2021). *Střední odborná škola, Šumperk, Zemědělská 3* [online]. [cit. 22.3.2022]. Dostupné z: <<https://drive.google.com/file/d/1pTmY8kx4WM21czteldQduUNkafPcSVu/view>>.

⁹⁵ TEMPÍROVÁ, Dagmar. Dějiny školy do roku 1945. In: *Almanach Obchodní akademie v Šumperku (1945-1995)*. Šumperk: Obchodní akademie Šumperk, 1995, s. 27-28.

⁹⁶ Střední škola řemesel, Šumperk. *Historie školy* [online]. [cit. 15.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.skolasumperk.cz/historie-skoly>>.

⁹⁷ SOKA, Fond Střední odborná škola železniční, stavební a památkové péče a Střední odborné učiliště Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Odborného učiliště železničního Šumperk, pak SOUŽ Šumperk (1976-1986)*, nestr.

⁹⁸ SKŘEČEK, Andělín. Učňovská škola v Šumperku. *Kulturní život Šumperka: společenský měsíčník města Šumperka*. 1961, č. 9, s. 6-7.

⁹⁹ Střední škola řemesel, Šumperk. *Historie školy* [online]. [cit. 15.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.skolasumperk.cz/historie-skoly>>.

¹⁰⁰ SOKA, Fond Střední odborná škola železniční, stavební a památkové péče a Střední odborné učiliště Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Odborného učiliště železničního Šumperk, pak SOUŽ Šumperk (1976-1986)*, nestr.

teoreticky připravovala učně v těchto učebních oborech: strojní zámečnický, stavební zámečnický, provozní zámečnický, automechanik, zedník, malíř a natěrač, výrobce dřevařských polotovarů, mechanik výroby konstrukčních desek, truhlář, tkadlena, přadlena, prodavačka potravinářského a smíšeného zboží, holič a kadeřník.¹⁰¹

V sedmdesátých letech na škole působil loutkový soubor Žabáci pod vedením Miroslava Linharda. Soubor následně se svými pohádkami vystupoval v mateřských školách.¹⁰²

Škola byla v sedmdesátých i osmdesátých letech aktivní v účasti na různých soutěžích. Jednalo se například o Učňovskou akademii, kterou organizovalo tehdejší Ministerstvo dopravy. Učni ze školy se také pravidelně účastnili soutěže s názvem V zemi, kde zítra znamená již včera. V osmdesátých letech dosáhla škola úspěchů v soutěži zručnosti Zenit. V letech 1985 a 1989 družstvo učňů obsadilo v oboru „kovo“ 2. místo, v letech 1986 a 1988 se ve stejném oboru učni umístili na 1. místě.¹⁰³

Dne 1. září roku 1980 se název školy změnil na Střední odborné učiliště železniční. V tomto školním roce byly ve škole zavedeny tři třídy nově orientovaných oborů: mechanik-opravář speciálních kolových vozidel, strojník – zaměření pro stavební a traťové stroje a strojní mechanik – zaměření pro traťové montáže. Dodatečně byla ještě vytvořena skupina učňů oboru mechanik-opravář, zaměření na stroje a zařízení. V témže školním roce byly do výuky vyšších ročníků nově zařazeny předměty povinný kurz výchovy k rodičovství a odborné kreslení.¹⁰⁴

V listopadu 1989 v průběhu Sametové revoluce vzniká ve škole celoučilištní fórum. V jeho čele stáli Miroslav Jindra a Jiří Novák. Fórum aktivně spolupracovalo s fórem středních škol v Šumperku. Významně se angažoval PaedDr. Rostislav Kudláč. Ode dne 1. července roku 1991 škola získala právní subjektivitu. Od roku 1996 škola spadá pod Krajský úřad Olomouckého kraje.¹⁰⁵

V listopadu roku 1992 byl na škole poprvé otevřen rekvalifikační kurz v oboru strojírenství. Kurz byl realizován ve spolupráci s Úřadem práce v Šumperku.

¹⁰¹ Střední škola řemesel, Šumperk. *Historie školy* [online]. [cit. 15.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.skolasumperk.cz/historie-skoly>>.

¹⁰² SOKA, Fond Střední odborná škola železniční, stavební a památkové péče a Střední odborné učiliště Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Odborného učiliště železničního Šumperk, pak SOUŽ Šumperk (1976-1986)*, nestr.

¹⁰³ SOKA, Fond Střední odborná škola železniční, stavební a památkové péče a Střední odborné učiliště Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Odborného učiliště železničního Šumperk, pak SOUŽ Šumperk (1976-1986)*, nestr.

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ SOKA, Fond Střední odborná škola železniční, stavební a památkové péče a Střední odborné učiliště Šumperk – NEZPRAC., *Kronika SOUŽ Šumperk (1986-2000)*, nestr.

Ve školním roce 1995/1996 byl ve škole zaveden obor ukončený maturitní zkouškou – provozní technika. Jednalo se o denní dvouleté maturitní studium, které bylo určeno pro absolventy středních odborných učilišť.¹⁰⁶

Školní rok 1997/1998 se nesl ve znamení velkých změn. V rámci optimalizace se škola od 2. ledna 1998 sloučila se Středním odborným učilištěm stavebním. Nový název školy zněl Střední odborné učiliště železniční a stavební a Odborné učiliště Šumperk. Sídlem sloučené školy zůstal „Zámeček“. Na základě výběru v rámci konkurzního řízení se ředitelem nově sloučené školy stal Mgr. Luboš Mátych. Pro potřeby odborného výcviku sloužily škole vlastní dílny na Čičákové ulici a pronajaté dílny v areálu Pars DMN CZ s.r.o. Šumperk.¹⁰⁷

Dne 1. července 2005 byla ke škole připojena Střední odborná škola památkové péče v Šumperku. Dne 1. září 2014 došlo ke sloučení Střední odborné školy a Středního odborného učiliště na ulici Gen. Krátkého 30 se Střední školou železniční a stavební, Bulharská 8. Nový název školy byl Střední škola železniční, technická a služeb, Šumperk. Poslední změna se udála dne 1. září roku 2020, kdy škola změnila název na Střední školu řemesel, Šumperk.¹⁰⁸

V současné době si žáci mohou vybrat z více než dvacítky oborů, například obráběč kovů, strojní mechanik, truhlář, klempíř, elektrikář, elektromechanik, instalatér, zedník, tesař, obchodník, kadeřník. Škola studentům nabízí tříleté obory vzdělání zakončené výučním listem, čtyřleté s maturitní zkouškou, dvouleté nástavbové denní studium ukončené maturitní zkouškou a jednoleté kombinované studium.¹⁰⁹

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ SOKA, Fond Střední odborná škola železniční, stavební a památkové péče a Střední odborné učiliště Šumperk – NEZPRAC., *Kronika SOUŽ Šumperk (1986-2000)*, nestr.

¹⁰⁸ Střední škola řemesel, Šumperk. *Historie školy* [online]. [cit. 15.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.skolasumperk.cz/historie-skoly>>.

¹⁰⁹ Střední škola řemesel, Šumperk. *Obory* [online]. [cit. 15.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.skolasumperk.cz/prohlednout-obory>>.

4 Gymnázium Šumperk

Pro vývoj Gymnázia v Šumperku je typické, že kopíruje dějinný vývoj naší země od vzniku samostatné Československé republiky, přes těžké období okupace, druhou světovou válku, osvobození, komunistický převrat v roce 1948, Sametovou revoluci až do současnosti.

4.1 Založení Gymnázia Šumperk

Dějiny Gymnázia v Šumperku se začínají psát po vzniku samostatné Československé republiky v roce 1918, kdy nastaly příznivější podmínky pro založení české střední školy i ve městě s německou většinou, které spočívaly v přílivu českého obyvatelstva a v prohlubujícím se československém národnostním citění. Ve 2. polovině 19. století bylo národnostní složení šumperského okresu značně nevyrovnané, neboť česká menšina s 10 238 obyvateli byla velkým nepoměrem k počtu 63 512 německého obyvatelstva. Po vyhlášení Československé republiky se demografie okresu začala pomalu vyvíjet ve prospěch českého obyvatelstva, přičemž při sčítání lidu v roce 1921 žilo na Šumpersku 14 382 Čechů a 59 564 Němců.¹¹⁰ Konkrétně ve městě Šumperk bylo obyvatelstvo v roce 1921 tvořeno z 84,6 % Němci (13 060 obyvatel), z 15,2 % Čechy (2 340 obyvatel) a z 0,2 % ostatními (42 obyvatel).¹¹¹

Žáci, kteří vychodili české obecné školy, pokračovali dosud ve studiu na německých středních školách, tudíž práce a úsilí vynaložené v českých obecných školách byla téměř marná. Nálada ve společnosti umožňovala tuto situaci změnit. Přesvědčení pro českou věc dovedla Edvarda Kubíčka¹¹², řídícího učitele české obecné školy a také člena šumperského Národního výboru k podání žádosti o zřízení české střední školy na Ministerstvo školství a národní osvěty. 14 starostů všech českých obcí šumperského okresu žádost podepsalo. Žádost byla podána ještě před začátkem školního roku 1919/1920 dne 10. srpna 1919.¹¹³

Na základě vyjádření Ministerstva školství a národní osvěty ze dne 12. září 1919 bylo povoleno zřízení reálky v Šumperku s českým vyučovacím jazykem. Správcem školy byl dne 14. září 1919 telefonicky ustanoven profesor Ladislav Fiala, kterému bylo uloženo,

¹¹⁰ MELZER, Miloš. *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1993, s. 97-98. ISBN 80-85083-02-7.

¹¹¹ PODHRÁZSKÁ, Anna. Demografický vývoj města Šumperka. In: *Šumperk: město a jeho obyvatelé: Ke 100. výročí založení muzea v Šumperku*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1996, s. 175-186.

¹¹² FILIP, Zdeněk. *Kdo byl kdo: 200 osobností z historie Šumperka*. Štítý: Veduta, 2008 s. 45. ISBN 978-80-86438-20-7.

¹¹³ SOKA Šumperk, Fond Státní reálné gymnasia Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1a, *Kronika státní reálky a českého státního reálného gymnasia v Šumperku (1919-1936, 1945-1946)*, s. 3-4.

aby ve dnech 15. a 16. září 1919 provedl zápis do I. třídy.¹¹⁴

Ministerstvo školství a národní osvěty stanovilo pro vznik reálky podmínky, které spočívaly v minimálním počtu nejméně 35 žáků a v nalezení vhodných místností pro nově vznikající školu. Minimální počet žáků reálka lehce splnila, neboť do I. třídy bylo přijato celkem 76 žáků (51 žáků a 25 žákyň). 28 žáků bydlelo v Šumperku, 7 v přilehlých německých obcích a ostatní byli přespolní.¹¹⁵

Dne 16. září 1919 byla založena Kronika státní reálky v Šumperku.¹¹⁶ 17. září 1919 proběhl první školní den v budoucí více jak stoleté historii školy. Reálka byla dle podmínky Ministerstva školství a národní osvěty umístěna do jediné místnosti v přízemí ústavu pro hluchoněmé (dnešní budova III. Základní školy „Hluchák“ na adrese 8. května 63). Poněkud provizorní řešení spočívající ve výuce bez lavic, později na dětských lavicích z koupelny trvalo až do 15. října 1919, kdy dorazilo 40 dvojmístných lavic.¹¹⁷

Co se týká výuky samotné, začátky byly krušné, především pro profesora Ladislava Fialu, neboť ten první 3 týdny vyučoval všechny hodiny úplně sám. Až dne 6. října 1919 se učitelský sbor rozrostl o zatímního profesora Františka Bayera a do konce října 1919 o výpomocného učitele a železničního inženýra Josefa Balcara, výpomocného učitele a faráře v Kopřivné Jindřicha Ptašinského a vedlejšího učitele zpěvu a učitele obecné školy v Šumperku Bohumíra Mináře.¹¹⁸

Dne 25. listopadu 1919 se reálka přestěhovala z ústavu pro hluchoněmé do severního traktu tzv. robotárny (zemské donucovací pracovny), kde škola našla větší zázemí v podobě místností s tabulemi a katedrami. Robotárna poté za druhé světové války sloužila jako věznice gestapa a místo pro vyslýchání a mučení vězňů.¹¹⁹

Dle předávacího protokolu vyplývá, že všechny místnosti byly řádně vybíleny, podlahy opraveny, dodáno 6 kamen a zřízeno elektrické osvětlení. V přízemí budovy byla také tělocvična a byt pro školníka. Roční nájem byl stanoven ve výši 11 500 Kč.¹²⁰

Pololetní výkazy byly rozdány dne 14. února 1920, vysvědčení dne 30. června

¹¹⁴ SOkA Šumperk, Fond Státní reálné gymnasium Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1a, *Kronika státní reálky a českého státního reálného gymnasia v Šumperku (1919-1936, 1945-1946)*, s. 4.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 4-5.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 1.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 5, s. 9.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 5, s. 10.

¹¹⁹ SPURNÝ, František; FILIP, Zdeněk. Sto let šumperské „robotárny“. In: *Severní Morava: vlastivědný sborník*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1989, sv. 57, s. 40-46.

¹²⁰ SOkA Šumperk, Fond Státní reálné gymnasium Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1a, *Kronika státní reálky a českého státního reálného gymnasia v Šumperku (1919-1936, 1945-1946)*, s. 9-12.

1920. Současně se konala Husova slavnost a byl zahájen zápis a přijímací zkoušky do I. třídy.¹²¹

4.2 Situace učitelského sboru v prvních letech Gymnázia Šumperk a cesta k vlastní budově školy

Jak již bylo naznačeno výše, práce českého učitele v regionálním městě se stále výraznou německou většinou na počátku 20. století nebyla snadná. Chybějící učební pomůcky a vybavení tříd, na které se teprve za chodu školy sháněly finance a mimořádné dotace, a slabší připravenost žáků na výuku situaci profesorům neulehčovaly. Není se tedy čemu divit, že pobyt jednotlivých vyučujících byl dočasný, řádově od pár měsíců do několika málo let. Fluktuace učitelů tak byla velmi vysoká, což nepříznivě ovlivňovalo samotnou výuku žactva. Pro příklad můžeme uvést školní rok 1921/1922, třetí školní rok od založení ústavu, kdy profesorský sbor vydržel měsíc září a poté se až do ledna stále měnil. V říjnu byli dva profesori povoláni zpět na Slovensko z důvodu nedostatku profesorů, dva učitelé byli dočasně mobilizováni do armády a čtyři profesori nastoupili až v průběhu školního roku. Spíše výjimkou byli učitelé Jan Springer a Ignác Konečný, kteří na škole působili v letech 1920-1938 a zasloužili se tak o její významný rozvoj.¹²²

Bohužel ani samotné ubytování učitelů nebylo komfortní, neboť ve městě chyběly ubytovací kapacity. Učitelé tak byli nuceni bydlet v provizorních podmínkách přímo ve škole. Ve školním roce 1921/1922 žili v místnosti naproti ředitelně profesori Bayer, Boháček (jeho choť žila doma u rodičů), Dohnal, Palouš, Pekař a Springer, jediný profesor Srp žil mimo ústav. Chladná místnost byla vybavena pouze malými železnými kamínky, sporákem, který nehřál, nepřiléhajícími okny a dveřmi a pouze třemi postelemi, ostatní tak museli spát na slavnících. Ve školním roce 1922/1923 navíc ve škole bydlel profesor Rudolf s chotí ve dvou světnicích bez kuchyně a profesor Šimeček s chotí v jedné světnici bez kuchyně. V lednu 1924 byly reálce přiznány dva byty ve státním činžovním domě. Jelikož byly byty pouze pro ženaté uchazeče, nastěhovat se mohl profesor Rudolf s chotí a profesor Vrzal s chotí, který z tohoto důvodu svatbu uspíšil. Později toho roku byl byt pronajat i profesorovi Slavíkovi. Ve školním roce 1924/1925 profesor Velčovský dojížděl dvakrát týdně z Olomouce,

¹²¹ SOkA Šumperk, Fond Státní reálné gymnasium Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1a, *Kronika státní reálky a českého státního reálného gymnasia v Šumperku (1919-1936, 1945-1946)*, s. 12, s. 13.

¹²² Tamtéž, s. 13, s. 22, s. 24.

neboť v Šumperku nenalezl rodinný byt.¹²³

Zvláště nepříznivé podmínky pro práci profesorského sboru uznal i zemský školní inspektor František Nepustil, který na reálce vykonal inspekci ve dnech 21.-23. května 1924. V došlé zprávě o inspekci uvádí nedostatek učebních pomůcek, slabší přípravu žactva, kterému z valné části nebylo umožněno navštěvovat od začátku své školní docházky řádně zřízené české obecné školy a nedostatečné a nevhodné umístění ústavu. Zemská školní rada však ve zprávě konstatovala, že díky horlivé práci učitelů jsou vyučovací výsledky zcela uspokojivé.¹²⁴

Umístění státní reálky do budovy tzv. robotárny bylo od počátku dočasné „na dobu asi pěti let“¹²⁵. Z předávacího protokolu vyplývá, že severní trakt zemské robotárny měl být vrácen ve stavu, ve kterém byl převzat. Z důvodu kolující zprávy o budoucím zrušení zemské robotárny v Šumperku, ředitelství reálky uvažovalo o úplném vybudování reálky v robotárně. Tato zpráva však byla v únoru 1922 vyvrácena, a tak bylo třeba domáhat se novostavby pro úplnou reálku, jakmile bude vyšší reálka povolena, jelikož úplnou reálku z důvodu kapacity nebylo možné umístit jinde.¹²⁶

V březnu 1923 Ministerstvo školství a národní osvěty zahájilo jednání o provedení novostavby české státní reálky v Šumperku. Dle prohlášení ministerského rady z února 1924 učiněného při prohlídce tehdejšího umístění státní reálky měla být novostavba reálky hotová do začátku školního roku 1926/1927. Nestalo se tak. Předpokládalo se, že se škola bude muset z robotárny vystěhovat na podzim roku 1924. Naštěstí bylo těsně před začátkem školního roku 1924/1925 sděleno, že škola může využívat prostory robotárny až do konce roku 1926.¹²⁷

Ředitelství podalo žádost o otevření V. třídy reálky ve školním roce 1923/1924 a otevírání dalších tříd v navazujících letech. Iniciativu ředitelství spočívající v otevírání vyšších tříd reálky podpisem rezoluce podpořila schůze rodičů v obecné škole, která byla svolána Okrskem Národních jednot. Na požadavek rodičů upozornila Ministerstvo školství a národní osvěty také Kancelář prezidenta republiky. V červenci 1923 bylo dle sdělení Ministerstva financí a Ministerstva školství a národní osvěty povoleno otevření V. třídy a v srpnu téhož roku umožněno postupné vybudování reálky

¹²³ SOkA Šumperk, Fond Státní reálné gymnasium Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1a, *Kronika státní reálky a českého státního reálného gymnasia v Šumperku (1919-1936, 1945-1946)*, s. 25, s. 35, s. 43, s. 46, s. 51.

¹²⁴ Tamtéž, s. 47.

¹²⁵ Tamtéž, s. 9.

¹²⁶ Tamtéž, s. 7, s. 25.

¹²⁷ Tamtéž, s. 29-30, s. 35, s. 43, 48.

jako úplného ústavu, tedy otevření V. třídy ve školním roce 1923/1924 vedle dosavadních čtyř tříd kmenových a v dalších dvou letech také šesté a sedmé třídy.¹²⁸

Poněvadž stavba budovy nebyla započata ani v roce 1926, vyjednala zemská školní rada moravská prodloužení nájmu v budově robotárny, nejprve do konce roku 1929, pak do srpna 1930. V červenci 1926 byly plány na stavbu reálky zadány architektovi prof. Aloisi Dryákovi, s nímž se setkal správce František Haderka a konzultoval s ním menší úpravy budovy i samotného bytu ředitele. K tomu do kroniky poznamenal, že na ředitelském bytě se hodně šetří, neboť z původní jednopatrové vilky je vilka přízemní. Stavba budoucího Státního reálného gymnázia v Šumperku byla zahájena dne 22. července 1928. Škola začala v novostavbě na Masarykově náměstí fungovat na začátku školního roku 1930/1931.¹²⁹

4.3 Gymnázium Šumperk v letech 1920-1938

Již v průběhu prvního školního roku 1919/1920 došlo k prvním změnám v učitelském sboru reálky. Na místo výpomocného učitele Josefa Balcara nastoupil vedlejší učitel kreslení Leonard Beneš. Na začátku druhého školního roku 1920/1921 učitelský sbor rozšířili suplující učitel Jan Springer, profesor kreslení František Böhm a výpomocný učitel a katecheta Ignác Konečný, později suplující profesor Josef Bouček a ve druhém pololetí také první žena – vedlejší učitelka Marie Straková, která měla na starost nepovinný předmět Ženské ruční práce. Profesor Ladislav Fiala, zatímní správce ústavu, byl dne 23. února 1920 jmenován na základě dekretu prezidenta republiky ředitelem ústavu. Úřad ředitele ústavu vykonával do 26. prosince 1920, kdy byl z úřadu suspendován z důvodu účasti na prosincovém komunistickém hnutí.¹³⁰ Prozatímní správou ústavu byl pověřen profesor František Bayer.¹³¹

Druhý školní rok 1920/1921 reálku v Šumperku navštěvovalo celkem 136 žáků (108 žáků a 28 žákyň) ze tříd I.A, I.B, II.A, II.B.¹³² První inspekce se ve škole uskutečnila dne 26. dubna 1921. Téhož dne měl svatbu zatímní profesor Josef Bouček, a tak zemský školní inspektor p. Dr. Ondřej Brauchstätter sám zajistil výuku ve třídách I.A a II.B.

¹²⁸ SOKA Šumperk, Fond Státní reálné gymnasium Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1a, *Kronika státní reálky a českého státního reálného gymnasia v Šumperku (1919-1936, 1945-1946)*, s. 26, s. 36-38.

¹²⁹ Tamtéž, s. 65, s. 67, s. 95, s. 104, s. 107, s. 123, s. 126.

¹³⁰ FILIP, Zdeněk. *Kdo byl kdo: 200 osobností z historie Šumperka*. Štíty: Veduta, 2008 s. 19. ISBN 978-80-86438-20-7.

¹³¹ SOKA Šumperk, Fond Státní reálné gymnasium Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1a, *Kronika státní reálky a českého státního reálného gymnasia v Šumperku (1919-1936, 1945-1946)*, s. 12-16.

¹³² Tamtéž, s. 13.

Omluvenka z důvodu svatby byla v historii školy uplatněna ještě jednou a to, když si dne 4. února 1922 zatímní profesor Boháček zařizoval doma svatbu, zatímco na reálce byla prováděna inspekce zemským školním inspektorem Františkem Nepustilem.¹³³

V červnu roku 1921 byla zahájena tradice školních výletů. Zpočátku se konaly především pěší výlety po okolí – Kouty, Červená hora, Vozka, Kolštejn, Praděd, Františkova myslivna. Třídy III.A a III.B v červnu roku 1922 podnikly výlet z Litovle do jeskyň u Mladče a na Bouzov. Možná právě zde můžeme vypočítat prvopočátky pozdější oblíbené výletní trasy všech škol na Šumpersku „Bouzov, Úsov, Javoříčko“. V pozdějších letech se školní výlety rozšířily i do Babiččina údolí, na Macochu, Králický Sněžník či do Beskyd. Několikrát do roka byl také vyhlášen ředitelský den. Vyučování neprobíhalo a žactvo společně se svými profesory konalo vycházky do přírody. Reálka se postupně začala účastnit veřejného života ve městě v rámci oslav založení samostatného československého státu 28. října, narození prezidenta republiky T. G. Masaryka 7. března a při pořádání Majálesu na Zámečku u Bludova.¹³⁴

V souvislosti s definitivním přiřazením školnického místa legionáři Vladimíru Vlčkovi nastala ve škole kuriózní situace, neboť výpomocný školník Josef Tichý, který dostal výpověď, se odmítal vystěhovat, a i jeho hospodyně Šmídová vedla spory s domácností ředitele. Bohužel ani řešení soudní cestou nebylo úspěšné, a tak bývalý školník Josef Tichý žil až do ledna 1924 v jedné místnosti, která původně sloužila jako žákovská šatna, a platil nájem.¹³⁵

Dne 21. srpna 1921 zemřel řídící učitel české obecné školy v Šumperku a iniciátor myšlenky založení české reálky, pan Edvard Kubíček. K uctění jeho památky byl založen „Kubíčkův fond“, který sloužil k podpoře nemajetných studujících.¹³⁶

Ke konci školního roku 1921/1922 reálka obdržela mimořádné dotace na fyziku ve výši 10 000 Kč, na přírodopisné pomůcky ve výši 4 000 Kč, na tělocvičné nářadí ve výši 16 060 Kč, na vnitřní zařízení školy ve výši 3 940 Kč a na chemický kabinet ve výši 20 000 Kč. Již dřívější mimořádné dotace na učební pomůcky ve výši 10 000 Kč a na zařízení kabinetu přírodopisu ve výši 4 505 Kč pomohly ke zvýšení úrovně výuky.¹³⁷

Žáci a žákyně šumperské reálky se začaly seznamovat s novými předměty –

¹³³ SOkA Šumperk, Fond Státní reálné gymnasium Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1a, *Kronika státní reálky a českého státního reálného gymnasia v Šumperku (1919-1936, 1945-1946)*, s. 17, s. 25.

¹³⁴ Tamtéž, s. 12, s. 17.

¹³⁵ Tamtéž, s. 18, s. 42.

¹³⁶ Tamtéž, s. 18, s. 27.

¹³⁷ Tamtéž, s. 16-17, s. 29-30.

těsnopisem a nepovinným předmětem ruský jazyk. 18 žáků bylo na základě žádosti uvolněno z povinné výuky katolického náboženství. Žactvo bylo vzděláváno i mimo samotné vyučování v rámci kurzů, přednášek a zájezdů. Pro příklad můžeme uvést prohlídku textilní továrny Seidl & Comp. v Sudkově, dvouměsíční kurz o slušném chování, který pro dívky zorganizoval ženský odbor Národní jednoty v Šumperku, poučný film o tuberkulóze v Saxingerově biografu (budova pozdějšího kina Svět) s výkladem ředitele šumperského sanatoria MUDr. Otokara Reisse, který žactvu přednášel o očkování či o „Pohlavním životě ženy“, zájezd na představení Radúz a Mahulena, Evžen Oněgin do Olomouce. Především pro přespolní žáky byla zřízena studovna. Žáci se rovněž začali účastnit tělocvičných závodů. Závod v lehké atletice konaný v Zábřeze znamenal pro žáky šumperské reálky třetí místo těsně za pořádajícím zábřežským gymnáziem a litovelským reálným gymnáziem.¹³⁸

Pátý školní rok 1923/1924 reálka zaznamenala dvoje historická prvenství v podobě prvních odměn profesorů ve výši 1 000 nebo 1 500 Kč a první uskutečněné fotografování žáků. Profesori Springer, Hůlka a Vrzal vyučovali 2-6 hodin týdně na českých pobočkách veřejné obchodní školy v Šumperku.¹³⁹

Z kroniky můžeme vyčíst, že se studenti školy poprvé v její historii účastnili tanečních, neboť v lednu 1926 se konal čajový večírek uspořádaný studenty k ukončení studentských tanečních hodin.¹⁴⁰

Dosavadní správce státní reálky v Šumperku profesor František Bayer odešel do Olomouce, a tak byl dne 1. března 1926 do funkce ustanoven profesor československé státní reálky v Olomouci František Haderka. O dva dny dříve profesor František Bayer odevzdal správu ústavu profesorovi Františku Haderkovi. O proběhnuvší události učinil profesor Bayer svůj poslední zápis do kroniky státní reálky v Šumperku.¹⁴¹

Na konci sedmého školního roku 1925/1926 se na škole uskutečnily první maturitní zkoušky. Předsedou komise byl zemský školní inspektor František Nepustil. Ve dnech 10.-14. května 1926 probíhaly písemné maturitní zkoušky. Celkem se písemně maturovalo ze čtyř předmětů - českého jazyka, deskriptivní geometrie, německého jazyka a francouzského jazyka. Rozdáno bylo 24 velmi dobrých známek,

¹³⁸ SOKA Šumperk, Fond Státní reálné gymnasium Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1a, *Kronika státní reálky a českého státního reálného gymnasia v Šumperku (1919-1936, 1945-1946)*, s. 22-23, s. 33, s. 35, s. 45.

¹³⁹ Tamtéž, s. 41, s. 43.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 63.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 64.

4 nedostatečné z českého jazyka, 1 z deskriptivní geometrie, 1 z francouzského jazyka a 1 z německého jazyka. První červnový týden měli maturanti svatý týden, přičemž v kronice je uvedeno, že „Abiturienti měli prázdnou od soboty 30. 5. do soboty 5. 6. 1926.“ Ve dnech 7.-10. června 1926 všech 34 maturantů, 29 žáků a 5 žákyň, úspěšně vykonalo ústní maturitní zkoušku. S vyznamenáním prospělo 5 žáků a 3 žáčky.¹⁴²

Vybavení bylo nadále doplňováno a modernizováno. V srpnu roku 1926 ústav obdržel první psací stroj. Škola však k lepšímu spojení s okolním světem potřebovala telefon. Požadavek školy byl splněn v lednu roku 1927, kdy byla ve škole umístěna telefonická stanice číslo 120.¹⁴³

V osmém roce školy byl počátek školního vyučování stanoven z půl deváté na osmou hodinu ranní. Profesorský sbor se na základě usnesení zemské školní rady o přetěžování žactva usnesl, že přetěžování na reálce není možné z důvodu již zredukovaných požadavků. Ředitel Haderka v reakci na nepříliš zdařilou inspekci vyjádřil obavu, že velkým problémem školy je vliv lidí ve vlcích a na vesnicích na přespolní žáky, kteří tvoří 75 % žactva. V lednu a únoru 1927 měli žáci nebývale vysokou absenci z důvodu epidemie chřipky. Část absencí si ředitelství vykládalo jako úmyslné zanedbávání školy neboli „zlořád chození za školu“.¹⁴⁴

Druhé maturitní zkoušky dopadly hůře, neboť žáci z nedbalosti spoléhali, že stejně jako předchozí rok projdou všichni. V souvislosti s rozdávaním vysvědčení bylo ředitelství na základě upozornění nuceno řešit návštěvy šumperských hostinců žáky vyšších tříd.¹⁴⁵

Přesně 10 let po otevření státní reálky v Šumperku nastala dne 1. září 1929 přelomová událost, a to její přeměna na univerzálnější reálné gymnázium. Již na začátku školního roku 1926/1927 bylo konstatováno, že reálka jako sedmiletý typ studia s mírnějšími požadavky sice žactvu vyhovovala, ale bohužel představovala omezenou možnost dalšího uplatnění. Poslední roky před proměnou reálky na reálné gymnázium navštěvovalo školu žactvo slabší co do počtu (tenké válečné ročníky 1915 a 1916, agitace měšťanských škol a názor rodičů o nedostatečné připravenosti dětí z obecných škol na reálku), tak i do výsledků. V devátém školním roce 1927/1928 bylo

¹⁴² SOkA Šumperk, Fond Státní reálné gymnasium Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1a, *Kronika státní reálky a českého státního reálného gymnasia v Šumperku (1919-1936, 1945-1946)*, s. 65-66.

¹⁴³ Tamtéž, s. 68, s. 71.

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 75.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 71-72, s. 75, s. 78, s. 79, s. 80-81.

do I. třídy přijato pouze 20 nových žáků. Ve stejném školním roce a v roce následujícím se konaly porady profesorského sboru s rodiči, na nichž se rozebíraly kázeňské otázky a také byla neustále zdůrazňována potřeba a výhody reálného gymnázia. Se souhlasem všech účastníků byla dokonce prostřednictvím ředitelství školy podána rezoluce zemské školní radě, mimo jiné o zavedení latinského jazyka. Rada zareagovala návrhem 2-3 oddělení nepovinného latinského jazyka. Dle výnosu Ministerstva školství a národní osvěty ze dne 6. dubna 1929 se reálka v roce 1929/1930 proměnila v reálné gymnázium, tedy I. třída reálného gymnázia zahájila svou docházku ve zmíněném roce. Rodiče žactva, ředitelství školy a vhodnost umístění takového typu střední školy, ze kterého absolventi mohou na techniku či na univerzity byly hlavními důvody pro její zřízení. Škola tedy nese od 1. září 1929 název Státní reálné gymnázium v Šumperku.¹⁴⁶

Ve školním roce 1930/1931 školu v nové budově na náměstí T. G. Masaryka navštěvovalo 175 žáků. Ve stejném školním roce byla zřízena botanická zahrada a odhalen pomník T. G. Masaryka u příležitosti oslav otevření nové budovy školy. Ve školním roce 1932/1933 bylo ve škole zapsáno 249 žáků a stejně jako v předchozím roce byly otevřeny dvě paralelní třídy. Žáci byli činní ve Studentském odboru Národní jednoty pro žáky vyšších tříd, který pořádal přednášky a založil studentskou knihovnu.¹⁴⁷

V dubnu 1931 došlo k založení rodičovského sdružení, jehož cílem byla podpora především nemajetných studentů a vznik studentské menzy v suterénních místnostech. Rodičovské sdružení v dalších letech darem podpořilo žákovskou čítárnu a podílelo se na přípravě školních akcí, například Majálesu. Při příležitosti konání Majálesu v roce 1934 předalo rodičovské sdružení žákům a škole slavnostní prapor. Rodičovské sdružení zakoupilo pozemek v České čtvrti ke stavbě internátu a zamýšlelo koupit pole u řeky Desné a vybudovat tam hřiště s koupalištěm pro konání školních slavností. Z důvodu okupace v roce 1938 se již nic ze zamýšleného neuskutečnilo.¹⁴⁸

Začátek školního roku 1934/1935 se nesl ve znamení odchodu ředitele ústavu profesora Františka Haderky, kterému se za osm let jeho působení podařilo přeměnit reálku na reálné gymnázium a vybudovat novostavbu pro školu. Před jmenováním

¹⁴⁶ SOKA Šumperk, Fond Státní reálné gymnasium Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1a, *Kronika státní reálky a českého státního reálného gymnasia v Šumperku (1919-1936, 1945-1946)*, s. 69, s. 81, s. 83, s. 93, s. 94, s. 99, s. 110-111, s. 117.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 127, s. 129, s. 135, s. 157, s. 175

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 134, s. 177, s. 183.

ředitele PhDr. Bohumila Hacara školu vedl jako správce profesor Adolf Slavík. Téhož roku navštívil školu během výstavy ilustrací Adolfa Kašpara tehdejší ministr školství a národní osvěty prof. Jan Krčmář.¹⁴⁹

4.4 Gymnázium Šumperk v letech 1938-1945

Školní rok 1937/1938 s dosud nejvyšším počtem 451 žáků se stal posledním školníkem rokem před druhou světovou válkou, který proběhnul vcelku, avšak narůstající národnostní nesnášenlivost předmnichovského období se začala projevovat už v tomto roce. V noci z 3. na 4. března 1938 místní henleinovci zničili bustu T. G. Masaryka, u níž žáci na podzim roku 1937 vzdali hold prvnímu prezidentovi v den jeho pohřbu.¹⁵⁰

Posledních 23 studentů dne 26. května 1938 úspěšně vykonalo maturitní zkoušky. Na stejný den plánovaný Majáles se však už z důvodu nepokojů ze strany henleinovců nekonal. Studenti demonstrovali svou příslušnost k republice na sokolském sletu v červnu 1938 v Šumperku a na několikatisícové manifestaci českých a německých antifacistů dne 4. září 1938 na Tyršově cvičišti v Šumperku. Studenti nejvyšších tříd, kteří o rok dříve prošli výcvikem Stráže obrany státu, ozbrojeni nastoupili po mobilizaci v květnu 1938 k ostraze železnice Šumperk-Kouty. Mnozí z nich prakticky rovnou od maturitních zkoušek.¹⁵¹

Školní rok 1938/1939 trvající pouhý měsíc se stal nejkratším v historii školy. Po Mnichovu měly události velmi rychlý spád. Státní reálné gymnázium bylo stejně jako ostatní české střední školy rušeno, profesori i řada studentů se stěhovali do vnitrozemí, většina ve studiu pokračovala na nejbližším českém Reálném gymnáziu v Litovli. Poslední ředitel gymnázia PhDr. Bohumil Hacar zachránil administrativní dokumenty gymnázia včetně výkazů a kroniky, když se přesunul do Prostějova, a po celou válku je měl u sebe. Šumperk spadl do tzv. 4. okupační zóny. Obsazení Šumperka nacistickým vojskem dne 8. října 1938 znamenalo konec českého veřejného života na severní Moravě včetně gymnázia. Za okupace byla v budově Státního reálného gymnázia Němci zřízena vyšší dívčí a obchodní škola.¹⁵²

¹⁴⁹ SOKA Šumperk, Fond Státní reálné gymnásium Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1a, *Kronika státní reálky a českého státního reálného gymnasia v Šumperku (1919-1936, 1945-1946)*, s. 180, s. 181-183.

¹⁵⁰ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Pamětní kniha k 50. výročí Gymnázia v Šumperku (1919-1969)*, nestr.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Pamětní kniha k 50. výročí Gymnázia v Šumperku (1919-1969)*, nestr.

Do bojů druhé světové války, ilegálních hnutí a partyzánské činnosti se zapojili i studenti a absolventi šumperského gymnázia. Jmenujme Miroslava Kamlara, který padl v boji o Kyjev, Františka Kováře, Rudolfa Otevřela, Miroslava Vítka a Antonína Vlčka, kteří byli zastřeleni gestapem na bratrušovské střelnici, či Zdeňka Šimka, který zahynul jako partyzán v boji s nacisty. Od roku 1984 na pamětní desce na budově gymnázia najdeme jména těch, kteří toto temné období našich dějin, nepřežili.¹⁵³

4.5 Gymnázium Šumperk v letech 1945-1953

Po osvobození města Šumperk Rudou armádou dne 8. května 1945 se začalo vracet české obyvatelstvo. Mezi nimi i učitelé Jersák a Kalivoda, kteří působili na Státním reálném gymnáziu ještě před válkou. Bylo třeba co nejrychleji obnovit výuku na škole, neboť část žáků z pohraničí nemohla za války studovat vůbec, a také do města přicházely další a další české děti. Budova školy byla sovětskými vojáky uvolněna v červnu roku 1945. Prvním poválečným správcem gymnázia byl profesor Bohumil Kalivoda, kterého po pár týdnech vystřídal pozdější první ředitel poválečného gymnázia profesor František Šmilauer.¹⁵⁴

Ve dnech 30. srpna až 1. září 1945 se na gymnáziu konaly přijímací zkoušky. Až do pondělí 24. září 1945, kdy bylo zahájeno vyučování, se ve škole uklízelo, malovalo a vybavovalo alespoň těmi nejnnutnějšími pomůckami a nábytkem. Část nábytku byla nalezena na půdě školy, část sehnána po okolních obcích a vybavení ředitelny a sborovny bylo částečně získáno z konfiskátů ve skladištích ve Vikýřovicích a Třemešku.¹⁵⁵ Do školy bylo přijato 212 žáků. V prvních poválečných letech na škole studovali žáci ze všech částí republiky a také různého věku od normálního školního věku až po dospělé, kteří dokončovali svá studia přerušena válkou. Nově byly zavedeny povinné předměty ruský jazyk a politická výchova.¹⁵⁶

Poválečný profesorský sbor měl 16 členů. Profesory z prvorepublikového sboru, kterými byli Karel Brtek, Dr. Jan Jersák, Bohumil Kalivoda, Ignác Konečný a Ing. Jiří Minks, doplnili nově příchozí Milada Bartošková, Jan Dvořák, Vladimír Klen, Vilém Kožnárek, Dr. František Pospíšil, Vojtěch Pliska, Oldřich Skládal, Vincenc Ščudla

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ SOKA Šumperk, Fond Státní reálné gymnasium Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1a, *Kronika státní reálky a českého státního reálného gymnasia v Šumperku (1919-1936, 1945-1946)*, s. 186-187.

¹⁵⁶ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Pamětní kniha k 50. výročí Gymnázia v Šumperku (1919-1969)*, nestr.

a ředitel František Šmilauer.¹⁵⁷

Studenti se začali znovu zapojovat do veřejného života ve městě při pořádání tanečních v jídelně školy a při tradičních oslavách výročí založení Československé republiky, narození T. G. Masaryka, Edvarda Beneše a M. R. Štefánika. Nově se dne 7. listopadu slavila VŘSR (Velká říjnová socialistická revoluce) a dne 21. prosince narozeniny J. V. Stalina. Dne 9. května 1947 byla v Národním domě uspořádána školní akademie k příležitosti osvobození republiky Rudou armádou. Studenti začali rovněž vypomáhat při polních pracích a účastnit se zemědělských brigád.¹⁵⁸

Po únorových událostech roku 1948, kdy se po komunistickém převratu k moci dostává totalitní politický systém, nastaly společenské změny, které se ve velkém promítly i do oblasti školství. Reforma prof. Zdeňka Nejedlého znamenala povinnou devítiletou školní docházku, národní školu jako pět postupných ročníků, střední školu jako čtyři postupné ročníky a školy třetího stupně, kam nyní spadalo i gymnázium jako vyšší střední škola se čtyřmi postupnými ročníky. Československé státní reálné gymnázium tedy přestalo existovat jako osmitřídní a od školního roku 1950/1951 se stalo gymnáziem čtyřtřídním. Ve škole vznikla pobočka SČSP (Svaz československo-sovětského přátelství). Žáci povinně vstupovali do ČSM (Československý svaz mládeže), účastnili se schůzí KSČ (Komunistická strana Československa), maturitních komisí a veřejných manifestací za mír či proti imperialismu. Modré svazácké košile byly přítomny při všech slavnostních událostech. Ve školním roce 1952/1953 se ředitelem školy stal profesor Jaroslav Černý. Téhož školního roku, posledního roku Nejedlého školské reformy, zbylo z původního gymnázia pouhé torzo, neboť ubyly i paralelní třídy. Náměstí, na kterém se škola nachází, bylo přejmenováno na Náměstí Pionýrů.¹⁵⁹

4.6 Gymnázium Šumperk v letech 1953-1968

Ve školním roce 1953/1954 škola vstoupila do nového období jako Jedenáctiletá střední škola v Šumperku. Školský zákon z roku 1953 přinesl do oblasti školství další změny, když zavedl povinnou osmiletou školní docházku a do jedné instituce nazvané jedenáctiletá střední škola spojil osm postupných ročníků poskytujících základní všeobecné vzdělání a tři postupné ročníky poskytující vyšší všeobecné vzdělání

¹⁵⁷ SOkA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Pamětní kniha k 50. výročí Gymnázia v Šumperku (1919-1969)*, nestr.

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹ Tamtéž.

a sloužící jako příprava na vysoké školy. K tehdejšímu gymnáziu byly připojeny třídy I. a II. národní školy a část žáků z I. a II. střední školy (nižší střední školy).¹⁶⁰

Ředitelem školy se stal Oldřich Skládal a jeho zástupci byli jmenováni Marie Fuhrmanová, ředitelka I. národní školy v Šumperku, a Josef Pasovský, učitel II. střední školy v Šumperku. Pedagogický sbor doplnili učitelé 1.-8. postupného ročníku. Z celkového počtu žáků 937 bylo vyrovnaně 464 dívek a 473 chlapců. Vyučování probíhalo i v sobotu.¹⁶¹

V souvislosti s politickými změnami probíhaly změny i ve školských osnovách. Výuka náboženství byla povolena pro 2.-7. postupný ročník, přičemž z 550 žáků těchto ročníků se přihlásilo 168. Učitelé, kteří nepodepsali prohlášení o svém vyrovnání s náboženstvím a vystoupením z církve, byli přeloženi na nižší stupeň.¹⁶² Latinský jazyk byl zaveden pouze jako nepovinný předmět.¹⁶³ Naproti tomu povinně se vyučoval předmět základy výroby, který probíhal jeden den v týdnu (osm hodin) na pracovištích Moravolenu, JZD Temenice, Státního statku Třemešek či ČSD dílnách. Závod I. pětiletky, později národní podnik Pramet, se stal patronem školy, což zahrnovalo vzájemnou účast na školních a závodních akcích (zahájení a ukončení školního roku, 1. máj), propůjčování tělocvičny a místnosti v závodním klubu, odbornou pomoc závodu škole či účast dělníků na večerním kurzu školy. Na škole bylo také zavedeno konzultační studio pro pracující, které se konalo čtyřikrát za měsíc ve středu večer a kterého se účastnilo sedm pracujících. Během školního roku byly pořádány sběry odpadových surovin (papír, železo, textil, gumy, lahve), sběry sušených šípků a léčivých rostlin. Žáci měli možnost navštěvovat stravovnu mládeže, družinu mládeže, která se nacházela v samostatné budově vedle hlavní budovy školy, a také taneční, hudební, modelářský, cyklistický, těsnopisný, technicko-fyzikální či biologicko-Mičurinský kroužek.¹⁶⁴

Školní rok 1954/1955 znamenal především nácvik na I. celostátní spartakiádu, která se konala ve dnech 23.-26. června 1955 v Praze a poté se co pět let opakovala. Šumperskou jedenáctiletku reprezentovalo 50 dorostenek, 40 dorostenců, 27 žáků

¹⁶⁰ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Jedenáctileté střední školy v Šumperku (1953-1955)*, s. 4.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 4, s. 6.

¹⁶² SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Pamětní kniha k 50. výročí Gymnázia v Šumperku (1919-1969)*, nestr.

¹⁶³ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Jedenáctileté střední školy v Šumperku (1956-1957)*, s. 36.

¹⁶⁴ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Jedenáctileté střední školy v Šumperku (1953-1955)*, s. 9-10, s. 12, s. 27.

a 27 žáků.¹⁶⁵ Menší, leč neméně zajímavou událostí se stalo zahájení chovu bource morušového ve škole.¹⁶⁶

Dne 1. února 1961 se škola v souvislosti s vydáním zákona o soustavě vzdělávání a výchovy a zavedením povinné devítileté školní docházky přeměnila na Střední všeobecně vzdělávací školu a Základní devítiletou školu v Šumperku. Tato kombinovaná škola (tzv. dvanáctiletka) vznikla sloučením dvou výše jmenovaných útvarů.¹⁶⁷ Ve školním roce 1963/1964 školu navštěvovalo celkem 1 157 žáků ve 38 třídách. Dne 1. září 1963 se Střední všeobecně vzdělávací škola osamostatnila a zástupcem ředitele školy byl jmenován profesor Ctirad Medlík, vedoucí odboru školství na ONV (Okresní národní výbor) v Šumperku.¹⁶⁸ Škola byla složena z devíti tříd, z toho dvě byly matematicko-fyzikální a dvě biologicko-chemické.¹⁶⁹

4.7 Gymnázium Šumperk v letech 1968-1989

Ve školním roce 1967/1968 byl po dlouhých letech nalezen školní prapor darovaný studentům a škole rodičovským sdružením při příležitosti Majálesu v roce 1934. Byl použit dne 8. května 1968 u příležitosti pietní vzpomínky na padlé žáky v boji s fašismem.¹⁷⁰

Kronika školy podrobně informovala o vstupu okupačních vojsk do Československa dne 21. srpna 1968 a o situaci v Šumperku, přičemž město bylo obsazeno polskými vojáky. Na začátku školního roku 1968/1969 proběhl první týden, kdy se v sobotu nešlo do školy, jelikož byl zaveden pětidenní pracovní týden. Dne 17. září 1968 bylo náměstí Pionýrů přejmenováno zpět na Masarykovo náměstí.¹⁷¹

Pedagogický sbor se v průběhu let dočkal nejedné obměny, když na škole začali působit její absolventi Naděžda Wellechová (Medková), Alena Fernichová (Horáková), Ladislav Navrátil, Alena Navrátilová (Krylová), Jiří Spáčil a Anna Vychopeňová

¹⁶⁵ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Jedenáctileté střední školy v Šumperku (1953-1955)*, s. 53-54, s. 61-62.

¹⁶⁶ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Jedenáctileté střední školy v Šumperku (1955-1956)*, s. 24.

¹⁶⁷ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Jedenáctileté střední školy v Šumperku (1957-1961) a Kronika Střední všeobecně vzdělávací školy a Základní devítileté školy v Šumperku (1961-1963)*, s. 4.

¹⁶⁸ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Pamětní kniha k 50. výročí Gymnázia v Šumperku (1919-1969)*, nestr.

¹⁶⁹ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Střední všeobecně vzdělávací školy v Šumperku (1963-1966)*, s. 3.

¹⁷⁰ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Střední všeobecně vzdělávací školy v Šumperku (1966-1969)*, nestr.

¹⁷¹ Tamtéž s. 1-4.

(Blažková). Počínaje školním rokem 1969/1970 se škola vrátila k označení Gymnázium, které bylo navíc otevřeno jako čtyřleté. Symbolicky se tak stalo v roce, kdy škola oslavila 50 let od svého založení. Ve dnech 2.-4. října 1969 se z tohoto důvodu konaly dlouho připravované oslavy založení Státní české reálky v Šumperku. Součástí programu byla školní oslava 50. výročí založení školy ve Vlastivědném muzeu, VII. Študlův memoriál v lehké atletice pořádaný na počest zesnulého profesora školy od roku 1963, jež ovládla družstva dívek i chlapců z gymnázia, slavnostní matiné v Severomoravském divadle, kde profesory z prvního období školy zastupoval profesor dr. Jan Springer, koncert Moravské filharmonie z Olomouce, volná prohlídka školní budovy, kde byl do dnešních dní naposledy spatřen školní prapor, setkání nejméně 700 absolventů školy z let 1926-1969, které probíhalo až do čtyř hodin ráno, takže okružní jízda přes Jeseníky naplánovaná na neděli se z tohoto důvodu a z důvodu nepříznivého počasí neuskutečnila.¹⁷²

V sedmdesátých a osmdesátých letech se celá škola každoročně účastnila oslav a průvodu k 1. máji. Studenti na brigádách a pomocných pracích odpracovali stovky hodin. Na brigádách (například úprava chaty Návrší) pracoval i profesorský sbor, který se také povinně účastnil politických školení. Kromě udržování dřívějších tradic, kterými byly vydávání časopisu Host do školy a ples gymnázia, vznikají tradice a činnosti nové v podobě dálkového pochodu Šumperk-Návrší-Šumperk, školního orchestru, Literárního kruhu pořádajícího besedy pod názvem Černá hodinka, který se dne 30. září 1976¹⁷³ podílel na slavnostním večeru uspořádaném k 700. výročí založení města Šumperk.¹⁷⁴

Počátkem školního roku 1971/1972 nahradil Oldřicha Skládala ve funkci ředitele Vratislav Drtil, na jehož místo ve školním roce 1979/1980 nastoupil PhDr. Jiří Černý.¹⁷⁵ Do školy od roku 1976 chodili i žáci z 8. tříd, neboť základní škola byla zkrácena na osm ročníků a zároveň byla zavedena povinná desetiletá školní docházka.¹⁷⁶

Na začátku školního roku 1985/1986 byla dokončena přístavba školy, která byla

¹⁷² SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnasia a Střední všeobecně vzdělávací školy v Šumperku (1969-1970)*, s. 1, s. 8-10.

¹⁷³ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1971-1979)*, nestr.

¹⁷⁴ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnasia a Střední všeobecně vzdělávací školy v Šumperku (1970-1971)*, s. 8-11, s. 29.

¹⁷⁵ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1979-1980)*, s. 3.

¹⁷⁶ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1971-1979)*, nestr.

zahájena v roce 1981. Slavnostního otevření se účastnili hosté, vyučující a studenti školy. Celková renovace školy byla hotová na podzim roku 1988.¹⁷⁷

4.8 Gymnázium Šumperk v letech 1989-2022

Listopadové události roku 1989 se promítly i do života školy Gymnázium v Šumperku. Žáci symbolicky vyjádřili podporu vysokoškolským studentům zapálením svíček u pomníku na bratrušovské střelnici. Se zánikem KSČ bylo potřeba zvolit nového ředitele školy, kterým se dílem 74 % hlasů stal profesor Karel Coufal dne 1. února 1990. Ve funkci tak nahradil profesora Ladislava Sourala. Demokratické hodnoty reprezentovala nová busta T. G. Masaryka a opětovné přejmenování náměstí z Pionýrů na Masarykovo.¹⁷⁸

V devadesátých letech nabral vývoj školy velkou rychlost. Kabinety byly vybaveny počítači, učebny moderní technikou, přičemž dvě učebny byly speciálně zřízeny pro výuku výpočetní techniky. V únoru roku 1999 byla školní síť připojena na internet a byla zřízena webová doména školy www.gymspk.cz. Studenti v rámci výuky cizích jazyků začali vyjíždět na výměnné pobyty do Maarsseenu, do Vídně¹⁷⁹ a Londýna. Na začátku školního roku 1993/1994 bylo po dlouhé době otevřeno nižší gymnázium, avšak až dne 1. září 2002 došlo k naplnění všech osmi ročníků gymnázia.¹⁸⁰ Od školního roku 1997/1998, před jehož začátkem v červenci roku 1997 Šumperk zasáhla povodeň a zaplavila i budovu Gymnázia, byl ředitelem školy Mgr. Vladimír Vlček.¹⁸¹ Od školního roku 1999/2000 se nově přijatí studenti v prvním zářijovém týdnu účastní adaptačních kurzů s názvem GO.¹⁸²

Gymnázium se ode dne 1. října 2001 stalo příspěvkovou organizací a je zřizováno Olomouckým krajem.¹⁸³ Sportovní tradice a úspěchy jednotlivých sportovců Gymnázia v Šumperku můžeme pozorovat už od jejího založení. K všeobecné

¹⁷⁷ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1985-1986)*, nestr.

¹⁷⁸ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1989-1990)*, s. 1-2.

¹⁷⁹ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1990-1991)*, nestr.

¹⁸⁰ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1991-1995)*, nestr.

¹⁸¹ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1996-1998)*, nestr.

¹⁸² SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1998-2001)*, nestr.

¹⁸³ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (2001-2004)*, nestr.

spokojenosti školy i široké veřejnosti byla v roce 2005 po čtyřletých pracích dokončena budova nové moderní tělocvičny.¹⁸⁴

Ve školním roce 2019/2020, kdy škola oslavila své stoleté výročí, na škole studovalo celkem 572 žáků v osmi třídách osmiletého studijního programu a ve dvanácti třídách čtyřletého studijního programu. Pedagogický sbor v čele s Mgr. Milanem Macečkem, který je ředitelem od března roku 2011, čítal 50 učitelů.¹⁸⁵

4.9 Vzpomínky absolventů Gymnázia Šumperk

Přidávám vzpomínky dvou absolventů, mých prarodičů, kteří na Gymnázium v Šumperku studovali v padesátých letech minulého století. Touto formou se můžeme s Gymnáziem seznámit trochu blíže a jinak, než když si přečteme výroční zprávy či jiné oficiální publikace.

Paní Věra Švábová o svých studiích vypráví takto: *„Na gymnázium jsem začala studovat v roce 1954. Náš třídní profesor Cenek (český jazyk, německý jazyk) byl ras. Chodil v okovaných botách, a když jsme jeho kroky slyšeli na chodbě, báli jsme se ho a ve třídě byl naprostý klid. Milovala jsem profesorku Berčukovou, která učila francouzštinu. Padly jsme si do noty. Francouzština mi šla a bavila mě. Vždy na začátku hodiny mě paní profesorka vyvolala, abychom spolu konverzovaly. Plánovala zájezd do Francie, který se bohužel neuskutečnil. Byla padesátá léta... Ráda vzpomínám na první celostátní spartakiádu. Dívky měly slavné vystoupení se stuhami, chlapci prostná. Nacvičovali jsme všichni povinně v hodinách tělocviku a nejlepší z nás byli vybráni na Strahov. Vůbec nám nevadilo, že jsme spali v tělocvičně a někteří kluci dokonce ve sklepě pivovaru. Byl to zážitek.“¹⁸⁶*

Další vzpomínky přidává pan František Šváb: *„Na gymnázium jsem nastoupil v roce 1954. Náš třídní byl pan profesor Dvořák (dějepis). Byl vstřícný, měli jsme ho rádi. Skvělý člověk byl pan profesor Pliska, který nás učil matematiku. Vzpomínám na náš studentský Majáles. Průvod v maskách směřoval na veselici na Šumperský kotel. Cestou se brzy prozradilo, že slečna, za kterou jsem byl převlečen, je vlastně chlapec, jelikož pod sukýnkou prosvítaly červené trenýrky. Moji oblíbení kantoři byli tělocvikáři Vepřek a Ščudla, na jehož počest se dodnes koná memoriál v atletice. Školu*

¹⁸⁴ SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (2004-2008)*, s. 2.

¹⁸⁵ Výroční zpráva o činnosti (šk. r. 2019/2020). *Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8* [online]. [cit. 1.4.2022]. Dostupné z: <https://www.gymspk.cz/wp-content/uploads/2020/12/Vyrocnizprava_2019_20.pdf>.

¹⁸⁶ Vzpomínky paní Věry Švábové.

jsem reprezentoval na různých středoškolkách - volejbal, basketbal, atletika, lyžování. Na jednom z turnajů v košíkové, kde hrály i dívky, jsem poznal svou budoucí ženu Věru Švábovou, tehdy Milerovou.“¹⁸⁷

¹⁸⁷ Vzpomínky pana Františka Švába.

Závěr

Bakalářská práce se věnovala vývoji českého středního školství v Šumperku. Vznik českého školství nebyl jednoduchý, neboť ve městě byla až do poválečného odsunu německého obyvatelstva v roce 1946 značná převaha německých škol, a tak zpočátku po vzniku Československé republiky byly zakládány pouze české pobočky či oddělení na školách německých. Příznivější období pro rozvoj českého středního školství nastalo po konci druhé světové války, kdy často na základech německých škol či jejich českých poboček vznikaly české střední školy, které v Šumperku fungují do současnosti. Výjimkou bylo pouze Gymnázium Šumperk, které bylo již od svého založení v roce 1919 českou školou.

K odbornému prozkoumání tématu a samotnému sepsání práce bylo potřeba navštívit Městskou knihovnu T. G. Masaryka Šumperk a Státní okresní archiv Šumperk, kde bylo nutné prostudovat monografie pojednávající o městě Šumperk, dobové články a příspěvky ve sbornících především místních historiků či pedagogů, výroční almanachy shrnující historii konkrétní školy, školní kroniky a výroční zprávy o činnosti škol. Z velkého množství různorodého materiálu byly vybrány informace podstatné pro vývoj českého středního školství ve městě Šumperk a uspořádány do jednoho celku.

Bakalářská práce byla rozdělena do čtyř na sebe systematicky navazujících kapitol. První kapitola nastínila charakteristiku a stručný vývoj města Šumperk, o jehož školství bylo v práci pojednáváno. Druhá a třetí kapitola byla věnována českému střednímu školství v Šumperku, jeho vývoji a jednotlivým školám. Čtvrtá kapitola zabývající se historií Gymnázia Šumperk byla kapitolou obsáhlou a velká pozornost byla věnována prvním rokům po založení školy, neboť ty do značné míry ovlivnily její vývoj a budoucí směřování. Kapitola byla doplněna vzpomínkami dvou absolventů Gymnázia Šumperk.

Cílem bakalářské práce bylo poskytnout ucelený pohled na vývoj českého středního školství v Šumperku, přičemž hlavní část práce byla věnována historii Gymnázia Šumperk.

Seznam zkratek

ČSM (Československý svaz mládeže)

JUK (jednoroční učební kurz)

KSČ (Komunistická strana Československa)

MŠMT ČR (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky)

ONV (Okresní národní výbor)

SČSP (Svaz československo-sovětského přátelství)

ÚV KSČ (Ústřední výbor Komunistické strany Československa)

VŘSR (Velká říjnová socialistická revoluce)

ZDŠ (základní devítiletá škola)

Seznam literatury a pramenů

I. Literatura

- *Almanach 150 let školy. 1867-2017.* Šumperk: Střední odborná škola Šumperk, 2017, 156 s.
- *Hrady, zámky a turze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: II Severní Morava.* Praha: Svoboda, 1983, 360 s. ISBN 25-031-83.
- *Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola Šumperk. Almanach ke 100. výročí založení školy: 1897-1997.* Šumperk: VOŠ a SPŠ, 1997, 225 s.
- BŘEZINA, Jan. *Šumperský okres, staroměstský okres, vízmberský okres.* Brno: Garn, 2019, 397 s.
- FILIP, Zdeněk. *Kdo byl kdo: 200 osobností z historie Šumperka.* Štítý: Veduta, 2008, 110 s. ISBN 978-80-86438-20-7.
- JANÍČEK, Karel. *Šumperk.* Praha: Pressfoto, 1985, 100 s.
- JARMAROVÁ, Hana. *Šumperk.* Praha - Litomyšl: Paseka, 2009, 72 s. ISBN 978-80-7185-952-9.
- MELZER, Miloš. *Vlastivěda šumperského okresu.* Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1993, 585 s. ISBN 80-85083-02-7.
- MÍČOVÁ, Zdeňka, ŠTIPL, Luděk a WANTSCHEK, Gerhard. *Ti, kterým bylo vráceno jméno, nebudou zapomenuti: Šumperské židovské vypovídání.* Mohelnice: Respekt a tolerance, 2012, 65 s. ISBN 978-80-905434-0-9.
- RŮŽKOVÁ, Jiřina; ŠKRABAL, Josef. *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005. 1. díl.* Praha: Český statistický úřad, 2006, 759 s. ISBN 80-250-1277-8.
- SPURNÝ, František. *700 let města Šumperka – 1276-1976.* Šumperk: Městský národní výbor v Šumperku, 1976, 200 s.
- SPURNÝ, František a kol. *Vlastivědná příručka šumperského okresu.* Šumperk: Okresní pedagogické středisko v Šumperku, 1983, 139 s.

Příspěvky ve sbornících

- BURDA, Zdeněk. *Statistika absolventů.* In: *Almanach Obchodní akademie v Šumperku (1945-1995).* Šumperk: Obchodní akademie Šumperk, 1995, s. 21-22.

- KNÍŘ, Oldřich. Příspěvek k dějinám českého školství v Šumperku v letech 1918-1938. In: *Severní Morava: vlastivědný sborník*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1969, sv. 18, s. 11-17.
- OSTRÝ, Vladimír. Soutěže v psaní strojem a těsnopise. In: *Almanach Střední ekonomické školy v Šumperku (1945-1965)*. Šumperk: Střední ekonomická škola Šumperk, 1966, s. 24-26.
- PODHRÁZSKÁ, Anna. Demografický vývoj města Šumperka. In: *Šumperk: město a jeho obyvatelé: Ke 100. výročí založení muzea v Šumperku*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1996, s. 175-186.
- SPURNÝ, František. Dějiny Šumperka v datech. In: *Šumperk: město a jeho obyvatelé: Ke 100. výročí založení muzea v Šumperku*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1996, s. 7-24.
- SPURNÝ, František; FILIP, Zdeněk. Sto let šumperské „robotárny“. In: *Severní Morava: vlastivědný sborník*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 1989, sv. 57, s. 40-46.
- TEMPÍROVÁ, Dagmar. Dějiny školy do roku 1945. In: *Almanach Obchodní akademie v Šumperku (1945-1995)*. Šumperk: Obchodní akademie Šumperk, 1995, s. 27-28.

Články v časopisech

- H.A. Střední zemědělská škola nově. *Kulturní život Šumperka: společenský měsíčník města Šumperka*. 1993, č. 7, s. 12.
- JEŘÁBKOVÁ, Miroslava. 700 let dominikánského kláštera. *Kulturní život Šumperka: společenský měsíčník města Šumperka*. 1993, č. 12, s. 2-4.
- KUBÍK, Hubert. O vývoji školství v Šumperku. *Kulturní život Šumperka: společenský měsíčník města Šumperka*. 1963, č. 9, s. 6.
- SKŘEČEK, Andělín. Učňovská škola v Šumperku. *Kulturní život Šumperka: společenský měsíčník města Šumperka*. 1961, č. 9, s. 6-7.
- SPURNÝ, František. Sto let šumperské průmyslovky. *Kulturní život Šumperka: společenský měsíčník města Šumperka*. 1997, č. 9, s. 8-9.
- zř. Ing. Josef Waller. *Kulturní život Šumperka: společenský měsíčník města Šumperka*. 1997, č. 9, s. 16-17. sv. 57, s. 40-46.

II. Prameny

- SOKA Šumperk, Fond I. měšťanská škola (chlapecká) Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1, *Kronika I. české státní měšťanské školy v Šumperku (1924-1939)*, NAD 277.
- SOKA Šumperk, Fond Měšťanská střední chlapecká škola Šumperk, inv. č. 106, poř. č. 14, *Kronika I. střední školy Šumperk (1945-1960)*, NAD 277.
- SOKA Šumperk, Fond II. měšťanská škola (dívčí) Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1, *Kronika české měšťanské školy dívčí v Šumperku (1928-1953)*, NAD 278.
- SOKA Šumperk, Fond Střední zdravotnická škola Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Střední zdravotnické školy Šumperk (1949-1966)*, NAD 285.
- SOKA Šumperk, Fond Střední zdravotnická škola Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Střední zdravotnické školy Šumperk (1966-1991)*, NAD 285.
- SOKA, Fond Střední odborná škola železniční, stavební a památkové péče a Střední odborné učiliště Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Odborného učiliště železničního Šumperk, pak SOUŽ Šumperk (1976-1986)*, NAD 1789.
- SOKA, Fond Střední odborná škola železniční, stavební a památkové péče a Střední odborné učiliště Šumperk – NEZPRAC., *Kronika SOUŽ Šumperk (1986-2000)*, NAD 1789.
- SOKA Šumperk, Fond Státní reálné gymnasium Šumperk, inv. č. 1, poř. č. 1a, *Kronika státní reálky a českého státního reálného gymnasia v Šumperku (1919-1936, 1945-1946)*, NAD 282.
- SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Pamětní kniha k 50. výročí Gymnázia v Šumperku (1919-1969)*, NAD 283.
- SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Jedenáctileté střední školy v Šumperku (1953-1955)*, NAD 283.
- SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Jedenáctileté střední školy v Šumperku (1955-1956)*, NAD 283.
- SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Jedenáctileté střední školy v Šumperku (1956-1957)*, NAD 283.
- SOKA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Jedenáctileté střední školy v Šumperku (1957-1961) a Kronika Střední všeobecně vzdělávací školy a Základní devítileté školy v Šumperku (1961-1963)*, NAD 283.

- SOkA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Střední všeobecně vzdělávací školy v Šumperku (1963-1966)*, NAD 283.
- SOkA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Střední všeobecně vzdělávací školy v Šumperku (1966-1969)*, NAD 283.
- SOkA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnasia a Střední všeobecně vzdělávací školy v Šumperku (1969-1970)*, NAD 283.
SOkA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnasia a Střední všeobecně vzdělávací školy v Šumperku (1970-1971)*, NAD 283.
- SOkA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1971-1979)*, NAD 283.
- SOkA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1979-1980)*, NAD 283.
- SOkA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1985-1986)*, NAD 283.
- SOkA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1989-1990)*, NAD 283.
- SOkA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1990-1991)*, NAD 283.
- SOkA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1991-1995)*, NAD 283.
- SOkA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1996-1998)*, NAD 283.
- SOkA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (1998-2001)*, NAD 283.
- SOkA Šumperk, Fond Gymnázium Šumperk – NEZPRAC., *Kronika Gymnázia v Šumperku (2001-2004)*, NAD 283.

III. Internetové zdroje

- DOUBRAVSKÝ, Zdeněk. Šumperská jednání v červnu 1940 a jejich politické souvislosti. In: *Muzem-sumperk.cz* [online]. 20.7.2016 [cit. 12.3.2022]. Dostupné z: <<http://www.muzeum-sumperk.cz/domains/muzeum-sumperk.cz/index.php/cs/muzejicko/21-odborne-clanky/223-zdenek-doubravsky-sumperska-jednani>>.

- Střední škola řemesel, Šumperk. *Historie školy* [online]. [cit. 15.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.skolasumperk.cz/historie-skoly>>.
- Střední škola řemesel, Šumperk. *Obory* [online]. [cit. 15.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.skolasumperk.cz/prohlednout-obory>>.
- Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola Šumperk. *Historie. Škola po roce 2004* [online]. [cit. 18.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.vsp-su.cz/skola/historie-skola>>.
- Výroční zpráva o činnosti školy (šk. r. 2020/2021). *Vyšší odborná a střední průmyslová škola Šumperk* [online]. [cit. 18.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.vsp-su.cz/soubory/aktivity-zajimavosti/vyrocnizpravy/VZ2020-2021.pdf>>.
- Výroční zpráva o činnosti školy (šk. r. 2016/2017). *Střední zdravotnická škola, Šumperk* [online]. [cit. 14.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.szssumperk.cz/attachments/article/11/VZ2016-2017.pdf>>.
- Výroční zpráva o činnosti školy (šk. r. 2019/2020). *Střední zdravotnická škola, Šumperk* [online]. [cit. 14.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.szssumperk.cz/files/2021/Vyrocnizprava2019-20.pdf>>.
- Výroční zpráva o činnosti školy (šk. r. 2019/2020). *Základní škola a střední škola Pomněnka, o.p.s.* [online]. [cit. 20.3.2022]. Dostupné z: <[http://sprava.moons.cz/weby/pomnenka/userfiles/file/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1va+2019-2020%20\(1\).pdf](http://sprava.moons.cz/weby/pomnenka/userfiles/file/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1va+2019-2020%20(1).pdf)>.
- Výroční zpráva o činnosti školy (šk. r. 2020/2021). *Střední odborná škola, Šumperk, Zemědělská 3* [online]. [cit. 22.3.2022]. Dostupné z: <<https://drive.google.com/file/d/1pTmY8kx4WM2I1czteldQduUNkafPcSVu/view>>.
- Výroční zpráva o činnosti školy (šk. r. 2015/2016). *Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Šumperk, Hlavní třída 31* [online]. [cit. 24.3.2022]. Dostupné z: <http://www.oa-sumperk.cz/wp-content/uploads/2020/12/vyrocnizprava_2015-2016.pdf>.
- Výroční zpráva o činnosti školy (šk. r. 2020/2021). *Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Šumperk, Hlavní třída 31* [online]. [cit. 24.3.2022]. Dostupné z: <<https://www.oa-sumperk.cz/wp-content/uploads/2021/11/vyrocnizprava-2020-2021.pdf>>.

- Výroční zpráva o činnosti (šk. r. 2019/2020). *Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8* [online]. [cit. 1.4.2022]. Dostupné z: <https://www.gymspk.cz/wp-content/uploads/2020/12/Vyrocnizprava_2019_20.pdf>.
- Český statistický úřad. *Statistický bulletin – Olomoucký kraj – 1. až 4. čtvrtletí 2021* [online]. [cit. 8.4.2022]. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/documents/10180/141885129/33009721q4d12.pdf/35ae10b3-dad3-4422-8483-d0f6f9e5206c?version=1.3>>.

IV. Vzpomínky absolventů

- Písemný záznam rozhovoru s paní Věrou Švábovou, Šumperk (rozhovor realizován dne 17. 4. 2022) – v držení autorky
- Písemný záznam rozhovoru s panem Františkem Švábem, Šumperk (rozhovor realizován dne 17. 4. 2022) – v držení autorky

Seznam příloh

1. Státní reálné gymnázium v Šumperku, 1931
2. Gymnázium Šumperk, 2013

Přílohy

1. Státní reálné gymnázium v Šumperku, 1931 [online]. [cit. 14.4.2022]. Dostupné z: <<https://100let.gymsspok.cz/fotogalerie-historie/exteriery-skoly-1931/>>

2. Gymnázium Šumperk, 2013 [online]. [cit. 14.4.2022]. Dostupné z: <<https://100let.gymsspok.cz/fotogalerie-historie/exteriery-skoly-1931/>>

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Michaela Zajícová
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D.
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	Dějiny českého středního školství v Šumperku se zaměřením na gymnázium
Název v angličtině:	The History of Czech Secondary Education in Šumperk with a Focus on Grammar School
Anotace práce:	Bakalářská práce se věnuje vývoji středního školství v Šumperku, přičemž představuje město a jeho stručnou historii. Následně práce popisuje střední školy v Šumperku. Nejobsáhlejší část rozebírá dějiny a vývoj Gymnázia Šumperk od roku 1919 až do současnosti.
Klíčová slova:	Dějiny školství, Šumperk, střední školy, Gymnázium
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis deals with the development of secondary education in Šumperk, while presenting the city and its brief history. Subsequently, the thesis describes secondary schools in Šumperk. The most comprehensive part discusses the history and development of the Šumperk Grammar School from 1919 up to the present.
Klíčová slova v angličtině:	History of Education, Šumperk, Secondary Schools, Grammar School
Přílohy vázané v práci:	Ilustrace
Rozsah práce:	53 stran
Jazyk práce:	Český